

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 «Економіка»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Офшорний бізнес у сфері міжнародних економічних відносин»

здобувача Батякової Ольги Богданівни

(підпис)

Науковий керівник: д. е. н. Столярчук Ярослава Михайлівна

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Столярчук Я. М.

(підпис)

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка»

_____ Ярослав **СТОЛЯРЧУК**
(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної економіки

_____ Ярослав **СТОЛЯРЧУК**
(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти **Батяковій Ользі Богданівні**

очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Офшорний бізнес у сфері міжнародних економічних відносин»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «07» грудня 2022 р. №536

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах: монографічні й періодичні видання зарубіжних і вітчизняних вчених, аналітичні звіти і матеріали міжнародних організацій і дослідницьких агенцій.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОФШОРИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ

(назва розділу)

Розділ 2	ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

(назва розділу)

Об'єкт дослідження:	процеси трансформації міжнародної бізнес-діяльності у глобальних умовах.
Предмет дослідження:	умови, чинники та механізми функціонування офшорного бізнесу у сфері міжнародних економічних відносин.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	розкриття теоретико-методологічних засад дослідження офшоризації бізнес-діяльності та комплексна характеристика напрямків диверсифікації офшорного бізнесу і технологій у міжнародних економічних відносинах.

**Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:
У розділі 1**

розкриття генезису теорій офшорного бізнесу та їх еволюції;

визначення стратегічних цілей та мотивацій офшорного бізнесу у міжнародних економічних відносинах;

аналіз глобальних факторів розвитку процесів офшоризації бізнес-діяльності.

У розділі 2

проведення комплексної характеристики офшорних бізнес-моделей у транснаціональній бізнес-діяльності;

дослідження масштабів і структурних вимірів бізнес-операцій офшорних банків;

розкриття стратегічних пріоритетів удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

«__» _____ 202_ р.

Я. М. Столярчук

Завдання одержав здобувач

(підпис)

«__» _____ 202_ р.

О. Б. Батякова

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 71 сторінку, 3 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел з 50 найменувань.

«Офшорний бізнес у сфері міжнародних економічних відносин»

(назва кваліфікаційної бакалаврської роботи)

Об'єктом дослідження є процеси трансформації міжнародної бізнес-діяльності у глобальних умовах.

Предметом дослідження є умови, чинники та механізми функціонування офшорного бізнесу у сфері міжнародних економічних відносин.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – розкриття теоретико-методологічних засад дослідження офшоризації бізнес-діяльності та комплексна характеристика напрямків диверсифікації офшорного бізнесу і технологій у міжнародних економічних відносинах.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

Відповідно до мети в роботі поставлено наступні завдання:

- розкриття генезису теорій офшорного бізнесу та їх еволюції;
- визначення стратегічних цілей та мотивацій офшорного бізнесу у міжнародних економічних відносинах;
- аналіз глобальних факторів розвитку процесів офшоризації бізнес-діяльності;
- проведення комплексної характеристики офшорних бізнес-моделей у транснаціональній бізнес-діяльності;
- дослідження масштабів і структурних вимірів бізнес-операцій офшорних банків;
- розкриття стратегічних пріоритетів удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями.

Отримані результати дослідження сприятимуть поглибленню наукового розуміння офшорного бізнесу в міжнародних економічних відносинах, розкриттю

нових аспектів та тенденцій у галузі офшоризації бізнесу. Додатково вони можуть бути використані для розробки ефективних стратегій управління офшорними операціями та контролю над ними, підвищення конкурентоспроможності компаній, сприяння стабільному розвитку міжнародних економічних відносин.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: офшорний бізнес, міжнародні економічні відносини, багатонаціональні підприємства, прямі іноземні інвестиції, міжнародний контроль, транснаціональна бізнес-діяльність, офшорні банки.

Відгук
на кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувачки факультету міжнародної економіки і менеджменту освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» Батякової Ольги Богданівни на тему: «Офшорний бізнес у сфері міжнародних економічних відносин»

1. Актуальність теми: обумовлена значним зростанням в останні десятиліття ролі офшорного бізнесу у міжнародних економічних відносинах, що спричиняє наростаюче використання багатонаціональними підприємствами агресивних корпоративних стратегій податкового менеджменту та переведення фірмових прибутків за кордон. Це обумовлює об'єктивну необхідність значного посилення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями з метою підвищення рівня національної податкової безпеки держав та забезпечення глобальної економічної рівноваги.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: у роботі авторкою узагальнено ключові методологічні засади теорій офшорного бізнесу, конкретизовано стратегічні цілі і мотивацію офшорних бізнес-операцій, а також охарактеризовано глобальні чинники їх розвитку у сучасних умовах.

3. Наявність самостійних розробок автора: авторкою дається панорамна характеристика офшорних бізнес-моделей у транснаціональній бізнес-діяльності, комплексно аналізуються масштаби і структурні виміри бізнес-операцій офшорних банків.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: висновки і практичні рекомендації роботи можуть слугувати методологічною базою для удосконалення національного і наднаціонального інструментарію контролю за офшоринговими операціями міжнародних бізнес-організацій.

5. Наявність недоліків: в якості недоліку роботи слід відзначити недостатню увагу авторки до питання щодо розширення сфер впровадження на міжнародному рівні мінімального корпоративного податку як ключового інструменту деофшоризації транснаціонального бізнесу.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: робота виконана на високому теоретичному і методологічному рівнях, відповідає усім нормативним вимогам, що висуваються до кваліфікаційних бакалаврських робіт, та допускається до захисту перед екзаменаційною комісією з попередньою оцінкою 48 балів.

Науковий керівник: завідувач кафедри міжнародної економіки, д.е.н., професор

Столярчук Я. М.

04 червня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОФШОРИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1 Генезис теорій офшорного бізнесу та їх еволюція	6
1.2. Стратегічні цілі і мотивація офшорного бізнесу у міжнародних економічних відносинах.....	15
1.3. Глобальні фактори розвитку процесів офшоризації бізнес-діяльності	24
РОЗДІЛ 2. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ	34
2.1. Комплексна характеристика офшорних бізнес-моделей у транснаціональній бізнес-діяльності	34
2.2. Масштаби і структурні виміри бізнес-операцій офшорних банків.	44
2.3. Стратегічні пріоритети удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями	54
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

Явище офшорного бізнесу є одним із таких, що збільшує свій вплив та наслідки на стан міжнародних економічних відносин в геометричній прогресії. *Актуальність* цієї теми має надзвичайно високий рівень не лише серед науковців, з метою визначення стану та перспектив даного процесу, а і в окрузі підприємців, що бажають розширити вплив власних компаній на міжнародному ринку, і також фізичних осіб, що мають особистісні фінансові мотиви використання таких послуг.

У даній роботі розглянуто генезис теорій офшорного бізнесу, його стратегічні цілі та мотивація, а також глобальні фактори, що впливають на його розвиток. Доречним буде визначення переліку факторів актуальності даної теми. Насамперед це, використання офшорних стратегій, що стає більш розповсюдженим серед суб'єктів господарювання. Можливість до оптимізації податкового тиску, мінімізації фонду оплати праці, економії трансакційних витрат, залучення додаткового іноземного капіталу, стають більш поширеними у механізмах ведення бізнесу.

Наступним фактором актуальності даної теми визначимо розробку способів покращення національного та наднаціонального контролю офшорингових операцій, з метою елімінації ризиків, що несуть за собою такі характерні риси як високий рівень таємничості діяльності компаній, розмивання податкової бази, превалювання форми над сутністю тощо.

Найбільш ґрунтовну розробку проблематики пов'язаної з розвитком глобалізаційних та транснаціоналізаційних процесів, характеристикою конкурентних стратегій і бізнес-моделей БНП, розкриттям факторів міжнародної діяльності та комплексною характеристикою офшоризації бізнесу, слід відзначити роботи таких вітчизняних і зарубіжних учених як: Туролев Г. О., Тищук Т. А., Іванов О. В., Карлін М. І., Івашко О. А., А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Сімел, Е. Гекшер, Б. Улін, О. Вільямсон, Р. Вернон, С. Гаймер, Дж. Даннінг, Дж. ван Горн, Дж. Т. Каддінгтон, К. Батлер, Д. Джоакін, Х. Міяцакі, Г. Перлмуттер,

Д. Стопфорда, А. Чандлера, С. Гошал, Б. Когут, У. Зандер, Ф. Нікербокер, Д. Д. Деніелс, Л. Х. Радебо, Д. П. Салліван, В. Агарвала, Н. Ю. Найка та інших. Разом з тим дотепер у наукових дослідженнях приділено недостатньо уваги питанню щодо офшоризації бізнес-діяльності у міжнародних економічних відносинах, незважаючи на те, що в останні роки було проведено значну кількість досліджень, які стосуються офшорного бізнесу в міжнародних економічних відносинах. З огляду на недостатню відкритість інформації, досить складно визначити справжні тренди диверсифікації офшорного бізнесу, обсяги операцій, з метою встановлення більш ефективного контролю над даною діяльністю. Саме це обумовило вибір теми кваліфікаційної бакалаврської роботи її об'єкт та предмет, мету і завдання.

Метою даного дослідження є розкриття теоретико-методологічних засад дослідження офшоризації бізнес-діяльності та комплексна характеристика напрямків диверсифікації офшорного бізнесу і технологій у міжнародних економічних відносинах.

Відповідно до мети в роботі поставлено наступні *завдання*:

- розкриття генезису теорій офшорного бізнесу та їх еволюції;
- визначення стратегічних цілей та мотивацій офшорного бізнесу у міжнародних економічних відносинах;
- аналіз глобальних факторів розвитку процесів офшоризації бізнес-діяльності;
- проведення комплексної характеристики офшорних бізнес-моделей у транснаціональній бізнес-діяльності;
- дослідження масштабів і структурних вимірів бізнес-операцій офшорних банків;
- розкриття стратегічних пріоритетів удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями.

Об'єктом дослідження є процеси трансформації міжнародної бізнес-діяльності у глобальних умовах.

Предметом дослідження є умови, чинники та механізми функціонування офшорного бізнесу у сфері міжнародних економічних відносин.

Методами дослідження були систематизація та аналіз наукових досліджень, вивчення статистичних баз даних, розгляд та розробка графічних зображень за поточним станом та динамікою, оцінка впливу офшорних операцій тощо.

Отримані результати дослідження сприятимуть поглибленню наукового розуміння офшорного бізнесу в міжнародних економічних відносинах, розкриттю нових аспектів та тенденцій у галузі офшоризації бізнесу. Додатково вони можуть бути використані для розробки ефективних стратегій управління офшорними операціями та контролю над ними, підвищення конкурентоспроможності компаній, сприяння стабільному розвитку міжнародних економічних відносин.

При дослідженні теми був проведений аналіз такої інформаційної бази, куди входили монографічні й періодичні видання зарубіжних і вітчизняних вчених, аналітичні звіти і матеріали міжнародних організацій і дослідницьких агенцій (IMF, BIS, OECD, FATF, UNCTAD тощо.)

Структура бакалаврської кваліфікаційної роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Перший розділ передбачає огляд теоретико-методологічних засад дослідження офшоризації бізнес-діяльності. У другому розділі проведений аналіз щодо диверсифікації офшорного бізнесу та технологій у міжнародних економічних відносинах. Висновки включають підведення підсумків щодо досліджень, що були проведені впродовж роботи та виокремлення головних тез.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОФШОРИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Генезис теорій офшорного бізнесу та їх еволюція

З моменту першого вжитку поняття офшоринг використовується все частіше в економічних дослідженнях. Зазвичай його дефініція інтерпретується залежно від теми. Досить поширеним є визначення офшорного бізнесу в негативному руслі, де дане явище згадується як шлях уникнення податків, відмивання грошей та незаконне збагачення. Однак як інструмент міжнародної економічної діяльності офшоринг є джерелом підвищення ефективності, зниження операційних витрат, інфляційних процесів тощо. Тобто можемо стверджувати, що дане поняття є дещо викривленим, а упереджене ставлення до нього заважає об'єктивній оцінці такої стратегії провадження бізнесу, тому поняття офшорної діяльності і досі залишається неповністю дослідженим.

Розглянемо значення «офшорного бізнесу» з етимологічного боку. Дане словосполучення складається з двох складових. Термін «офшор» при першому вжитку був визначений буквально, тобто «offshore» означав «поза берегом», а саме за межами країни. Коли ж слово «бізнес», що також є англіцизмом походить від «busy», тобто зайнятий, тому розуміє за собою активну діяльність. Отже, зробивши етимологічний розгляд даного словосполучення робимо висновок, що при першому вжитку терміну «офшорний бізнес» зазначалася активна економічна діяльність підприємства за межами країни.

Однак окрім історичного набуття нових функцій парадигму аспектів офшорного бізнесу слід також визначати і за дослідженням науковців та їх трактуваннями теорій, що є дотичними з даною стратегією, а саме прямими іноземними інвестиціями, втечею капіталу, механізмом діяльності багатонаціональних підприємств, а головне абсолютними та порівняльними

перевагами країн. Одні з найбільш відомих теорій та їх дослідження такими науковцями спостерігаймо у табл. 1.1.

Табл. 1.1— Парадигма аспектів офшорного бізнесу

Автор	Визначення
А. Сміт [1], Д. Рікардо [2]	визначення абсолютних та порівняльних переваг, і їх вплив на зовнішньоекономічну взаємодію країн;
Дж. Сімелл [3]	таємність пов'язує всі групи, які прагнуть збагатитися, щоб уникнути верховенства права, будь то члени знаті, бандитські угруповання чи інші «хижацькі» асоціації;
Е. Гекшер та Б. Улін [4]	визначення об'єктивних причин інтернаціоналізації виробництва, а саме експортування надлишків та імпорту дефіцитних факторів;
О. Вільямсон [5]	формування теорії недосконалих контрактів як рушій угод між компаніями, сутністю їх існування та подекуди опортуністичного характеру домовленостей;
Р. Вернон [6]	участь у дослідженні глобальних підприємств та визначення БНП, як фірми, що здійснюють ПІІ;
С. Гаймер [7]	пояснення БНП та ПІІ з метою перенесення господарських операцій за кордон;
Дж. Даннінг [8]	еклектична парадигма пропонує, щоб фірми брали участь у прямих іноземних інвестиціях, коли виконуються три умови: специфічні переваги власності, місця розташування та інтерналізації;
Дж. ван Горн [9]	розгляд теорії фінансових інновацій з боку інвестора, де визначав їх приналежність до такої категорії лише у разі збільшення ефективності чи ж досконалості ринку;
Дж. Т. Каддінгтон [10]	розгляд явища втечі капіталу, як реакцію на політичні або фінансові кризи, більш високі податки, перспективне посилення контролю за рухом капіталу або значну девальвацію національної валюти, фактичну чи початкову гіперінфляцію;
К. Батлер та Д. Джоакін [11]	політичний ризик пов'язаний з можливою небезпекою через впроваджені країною-реципієнтом «правил гри» ведення бізнесу;
Х. Міяцакі [12]	драйвером інвестиційної стратегії є насамперед вигода, що може бути отримана шляхом різниці вартості вкладення на двох різних ринках, через купівлю чи виробництво продукції на ринку за нижчою собівартістю юридичного регулювання.

Джерело: систематизовано автором

Методологічна база і теоретичне коріння парадигми офшорного бізнесу можна пов'язати з теорією абсолютних і відносних переваг А. Сміта та Д. Рікардо. Згідно цих теорій, кожна країна має переваги у виробництві певного товару чи послуги, що відображає її ресурсні можливості для міжнародної торгівлі. Абсолютні переваги передбачають більш ефективне виробництво товарів і послуг,

порівняно з іншими, при однаковому обсязі виробництва. Ці ідеї заклали основи бізнес-офшорингу, як засобу мінімізації витрат. А. Сміт у своїй науковій роботі «Дослідження про природу і причини багатства народів» досліджує проблему поділу праці в мануфактурі, як засобу підвищення продуктивності і результативності економічної діяльності. Це сприяло розумінню доцільності перенесення виробничих операцій за кордон, що стало основою для розвитку політекономії. Наступним етапом Д. Рікардо у праці «Основи політичної економії та оподаткування» розвиває теорію порівняльних переваг і вказує на необхідність збільшення масштабів експорту країн на світові ринки для прискорення їх макроекономічного розвитку, внаслідок чого вони зможуть визначати свою виробничу спеціалізацію на основі наявних ресурсів і компенсувати відсутність певних товарів і послуг через міжнародні обмінні операції. Цей підхід знайшов відображення у світовому господарському розвитку, де зростає вага транскордонних фінансових потоків і інтернаціоналізації економічних операцій, включаючи перенесення фінансової діяльності та виробничих процесів за кордон. Таким чином, теорії абсолютних і відносних переваг були попередніми кроками до розуміння сутності офшоризації бізнесу та причин зародження зарубіжного аутсорсингу.

Наступним етапом дослідження даного аспекту стала теорія Гекшера-Уліна, у якій трактувалися значення міждержавних торговельних відносин шляхом аналізу різномірного забезпечення країн виробничими факторами, що відповідно є джерелом різниці вартості інструментів виробництва, а саме капіталу та праці. Дослідники розглядаючи специфічні природні ресурси, якими володіє країна, визначили, що держава буде пропонувати та експортувати продукцію, яку вона має в надлишку. Таким чином стверджуючи, що за умови володіння певних запасів у достатку, існуватиме відповідна порівняльна перевага з точки зору експорту, на відміну від учасників ринку, що такого не матимуть. Дана модель обґрунтувала незбалансованість ресурсів у світі, враховуючи такі фактори виробництва, як праця, капітал та земля і їх вплив на зовнішньоекономічну діяльність країн та шлях збалансування потоків міжнародної торгівлі товарами та

послугами. Відзначмо, що існує чіткий взаємозв'язок із однією з мотивацій ведення та користування послугами офшорного бізнесу, а саме регуляторного арбітражу, за типом юрисдикційного чи категоричного та інше.

Також слід звернути увагу на розгляд теорії трансакційних витрат, що фактично присутні у будь-якій економічній операції. О. Вільямсон, визначає такі витрати, як гальмівний фактор багатьох процесів та стверджує, що вони є головним драйвером релокації фінансової діяльності підприємств. Зазначене управлінське рішення він аргументує тим, що аби зменшити даний вид витрат компанія обирає проводити їх вздовж власної ієрархічної структури, коли ж додавання офшорного аспекту розширює теорію до міжнародного рівня та керуючись такими інтересами дає можливість провести редоміциляцію компанію до офшорної зони. У своєму дослідженні «Економічні інститути капіталізму: фірми, ринки, відносини» він визначив, що економічна організація підприємства формується рішеннями щодо вигідного зменшення трансакційних витрат. Додатково формулюючи, що відповідні питання укладення договору, які виникають чи можуть бути модифіковані, найбільш доцільно оцінювати з очки зору операційних витрат [5].

Важливим аспектом теорій офшорного бізнесу є процес прямого іноземного інвестування та створення багатонаціональних підприємств. С. Гаймер у своїх дослідженнях визначив, що компанії, які мають дочірні підприємства закордоном, повинні бути віднесені до складу багатонаціональних. Також науковець визначив, що найбільш вагомою мотивацією такої бізнес-діяльності є максимізація вигоди від недосконалості взаємодії ринку, а саме його структурних елементів. Тобто компанії, що провадять зовнішню діяльність, шляхом використання дочірніх компаній, мають на меті перетворення ринку на монопольний чи ж стати визначальним гравцем ринку. Окремо дослідник додавав фактор підвищення рівня доступу до каналів збуту, виробничих ресурсів. Слід відзначити, що згідно з аналізом, яким був проведений у його роботі «Міжнародні операції національних фірм: дослідження прямих іноземних інвестицій» було визначено, що причиною переміщення капіталу між є спроба вирівняти різницю

між ставками прибутку. Додатково автор зазначав, що характер управління портфельними та прямими інвестиціями неможливо пояснити за допомогою однієї теорії, адже багатонаціональні компанії часто експортують акції та імпортують позиковий капітал, також деколи капітал рухається на міжнародному рівні в напрямках, які не підпорядковуються логіці відсоткового арбітражу та інше [7].

Додатково розглянемо теорію багатонаціональних підприємств, як вагомий етап розвитку офшорних теорій, у призмі досліджень Р. Вернона. У своїй статті «Міжнародні інвестиції та міжнародна торгівля в контексті продуктового циклу» він визначив гостру нестачу наявних аналітичних інструментів та низький рівень ефективності концепцій порівняльної вартості у допомозі з адекватним розумінням процесів оцінки зовнішньої економічної діяльності. Таким чином, звертаючи увагу на процес введення інновації, а саме їх аспектів оперативності та синхронізації, розглянув наслідкові процеси закордонного розширення фірми [6]. Науковець дослідив взаємозв'язок між стадіями життя продукту та стратегією прямих іноземних інвестицій компанії. Він визначив, що життєвий цикл продукту зазвичай проходить три стадії, починаючи з інновації, переходячи до дозрівання та завершуючи процес у вигляді стандартизації. Теорія Вернона припускає, що переміщення виробничих процесів за кордон обумовлено змінами в життєвому циклі продукту та необхідністю адаптації до мінливих ринкових умов. Транснаціональні компанії стратегічно позиціонують себе в різних країнах, щоб максимізувати свою частку ринку, мінімізувати витрати та залишатися конкурентоспроможними.

Наступним етапом опишемо біхевіористську теорію Г. Перлмуттера, Д. Стопфорда та А. Чандлера, що досліджували характер поведінки управлінських центрів міжнародних компаній. Головним чинником інтернаціоналізації фірми назвали керівництво компанії, а саме їх освіченість, рівень професіоналізму та інтуїтивної орієнтації. Аналіз Г. Перлмуттера був викладений у формі моделі «E. P. R. G.», за допомогою, якої можна розглядати міжнародний ринок та стратегії його бізнес-учасників. Як визначав автор основа даної моделі полягає у

рівні інтернаціоналізації, якого прагне керівництво та шляхів впливу на прийняття управлінських рішень[14]. Найпершою фазою, що була визначена це етноцентричний етап, тобто діяльність закордоном є вторинною порівняно з внутрішніми операціями та використовується з метою збуту надлишкового внутрішнього виробництва. Також відзначмо, що для маркетингового персоналу у цій моделі характерна наявність працівники з країни-управління, на відміну від поліцентричного етапу, де така діяльність організовується по країнах, а дослідження проводяться незалежно в кожній державі. На поліцентричному етапі дочірні компанії створюються на закордонних ринках. де кожна дочірня компанія працює незалежно від інших і встановлює власні маркетингові цілі та плани. Останніми двома етапами називають регіоцентричну та геоцентричну орієнтації, а саме курс на регіон чи весь світ, як потенційний єдиний ринок. Політика просування розробляється регіонально або глобально для формування єдиного іміджу компанії та її продукції.

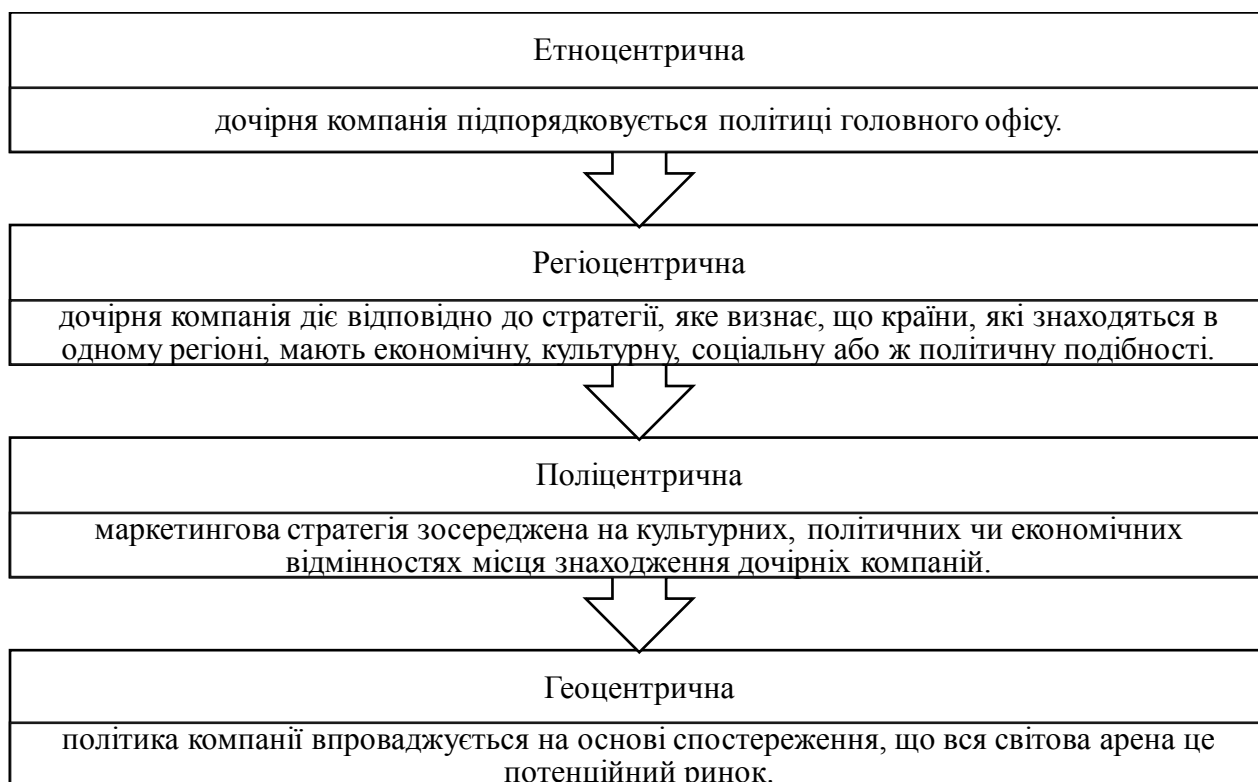

Рис 1.1 — модель «E. P. R. G.» Г. Перлмуттера

Джерело: систематизовано автором на основі [14]

Додатково відзначмо, такий етап розвитку теорії офшорного бізнесу, а саме еkleктичної теорії Дж. Даннінга, що змогла поєднати у своєму визначенні

концепції Ч. Кіндлбергера, С. Гаймера, П. Баклі, М. Кессона тощо. Фактично його інтерпретація полягала у визначенні теорії міжнародного виробництва, шляхом акцентування на фактори прямого іноземного інвестування. Хоч дане дослідження не зосереджене конкретно на теорії офшорного бізнесу, воно має важливі наслідки для вивчення офшорних інвестицій і поведінки транснаціональних корпорацій. Еклектична парадигма пропонує, щоб фірми брали участь у прямих іноземних інвестиціях, коли виконуються три умови: переваги власності, місця розташування та інтерналізації (рис.1.2).

Специфічні переваги власності	Специфічні переваги розташування	Специфічні переваги інтерналізації
• переваги фірми, які дають компанії конкурентну перевагу; • власні технології або спеціальні знання.	• переваги, які впливають із місця розташування інвестицій; • доступ до природних ресурсів або сприятливе регуляторне середовище.	• переваги інтеграції виробництва та розподілу в межах фірми.

Рис 1.2 — еклектична парадигма Дж. Даннінга

Джерело: систематизовано автором на основі [8]

Слід відзначити, що фактична природа офшорного бізнесу може характеризуватися як інноваційна інвестиційна діяльність. Значним є дослідження фінансиста Дж. ван Хорна, що розробляв аналіз фінансових інновацій з точки зору інвестора. Також він визначав, що процес є інноваційним лише за умови, що результат дії такого механізму забезпечує підвищення ефективності, зниження трансакційних витрат, зменшення величини податкового навантаження та глибини фінансових видатків [9]. Офшорні центри зазвичай асоціюються з фінансовими інноваціями, саме через свої характерні особливості у розподілу податкових витрат та сек'юритизації активів.

Наступний етап відзначився швидким темпом мереживізації інтернаціонального бізнесу. Найперше відзначмо роботи науковців К. Бартлета та

С. Гошала, що перейшли від визначення причини формування корпоративних структур багатонаціональних підприємств, шляхом аналітичного розгляду потоку внутрішніх операцій, до аналізу зовнішнього середовища їх діяльності, а саме аналіз мережі, яку дочірня компанія створює при провадженні власної діяльності. За їхньою теорією вважається, що саме це і є вирішальним фактором створення структури багатонаціонального підприємства та його конкурентоспроможності. Слід відзначити, їхню альтернативну розробку моделі «E. P. R. G.», де вони визначили наступні типові концепції управління: інтернаціональна, мультинаціональна, глобальна та транснаціональна. Насамперед інтернаціональна модель зосереджена на тому, що дочірня компанія для визначення своєї діяльності буде використовувати за шаблон досвід материнської, яка в свою чергу здійснюватиме відповідний контроль та формуватиме їхній план діяльності. Мультинаціональна концепція являє собою визнання дочірніх підприємств закордоном автономними, завданням, яких є утвердження конкурентних позицій та зріст ефективності. Присвоєння характеристик глобальної концепції відповідає такому механізму кооперації, де існує явище централізації ресурсів, капіталу, персоналу тощо. Досить часто така стратегія використовується задля охоплення нових ринків, де представлена продукція буде спрямована на світовий ринок. І четверта концепція – транснаціональна, де зруйновані ієрархічні відносини між материнською та дочірньою компанією та впроваджена інтраорганізаційна мережа [15].

Додатково відзначимо напрям досліджень теорії офшорного бізнесу з аналізу робіт Б. Когута та У. Зандера. У науковій роботі «Знання фірм та генезис теорій багатонаціональних корпорацій», були розглянуті такі аспекти офшорної діяльності, як прямі інвестиції, трансфер технологій та переваг власності через призму унікальності знань компанії, що були отримані внаслідок їх діяльності [13]. Таким чином вони визначили, що розвиток компаній відбувається завдяки здатності створення нових знань та їх поширенню, з метою розширення обсягів охоплення ринку. Внаслідок цього перевагою фірми стає можливість більш ефективної передачі інформації. Інструмент зовнішньоекономічної діяльності, як

горизонтальні прямі іноземні інвестиції, було визначено в аспекті передачі знань усередині фірми та за кордон і встановлено основним показником зростання компанії. Ринкова конкуренція відбувається шляхом порівняння переваг корпорацій у їх ефективності регулювання інформації, ноу-хау, а також їх здатності розвивати нові знання за допомогою експериментального навчання. Відзначмо, що одним із факторів успішного зростання науковці таж виділили здатність фірми до самостійного відтворення її переваги швидше за конкурентів, а не внаслідок їх наслідування.

Наступним чином пропонуємо дослідити роботу Ф. Нікербокера, що розглядав розвиток міжнародного бізнесу за умов олігополії та низького рівня обізнаності особливостей економіки іноземного ринку. Науковець у власному зведенні досліджень розглядав рівень до якого багатонаціональні підприємства накопичують ПІІ. Провівши розгляд статистичної бази даних, що була зібрані Гарвардською школою бізнесу у об'ємі 187 найбільших БНП Сполучених Штатів Америки, автор зміг прослідкувати інвестиційні потоки протягом 1948 – 1967 років до 23 країн, що включало приблизно 83% загальної кількості компаній. Проведення аналізу відбувалося шляхом вирахування такої одиниці, як початковий рівень концентрації (ЕСІ), що представляє собою вартісний обсяг нових інвестиційних потоків протягом зазначеного періоду у відношенні до загального обсягу за двадцятирічний період. Таким чином, за результатами дослідження було виявлено, що 46% нових інвестиційних потоків у кожній з галузей були згруповані в трьохрічному періоді, та поступовому зростанні до 75% у п'ятирічному, саме це науковець визначив як причину тенденції ринку до олігополії та обґрунтував це як наслідок мінімізації ризику, через встановлення рівня потоку прямих іноземних інвестицій з тим, що мають конкуренти [16].

Отже, досліджуючи попередньо зазначені теорії ми можемо чітко прослідкувати генезис теорії офшорного бізнесу. Досить необ'єктивно визначати точну роботу, що вперше визначила дану стратегію, адже така діяльність це результат поєднання декількох теорій задля отримання найбільшої вигоди. Впродовж всього пункту ми дослідили генезис найбільш вагомих аспектів

офшоризації бізнесу, таким чином зробивши висновок, що дане явище є одним із найбільш універсальних стратегій зовнішньоекономічної діяльності, що здатне діяти за різних умов ринку та інтерпретуватися, відповідно до головної мотивації суб'єкта господарювання. Починаючи ще з досліджень 1960-х років теорії офшорного бізнесу розвиваються, набувають нових характеристик та стають дотичними до інших процесів, таким чином збільшуючи свій вплив на міжнародний ринок і стаючи більш стійким до будь-яких процесів його елімінації. Особливістю такої економічної діяльності є саме те, що офшорний бізнес включає у собі не лише інтерес у фінансовій вигоді, а формується на базі політекономічних, інституційних, управлінських та податкових царин. Тобто використання такої стратегії розуміє під собою причини не лише фінансової вигоди, а і визначає здатність до маніпулювання юридичними термінами та етикою міжнародного бізнесу.

1.2. Стратегічні цілі і мотивація офшорного бізнесу у міжнародних економічних відносинах

Виходячи з попереднього пункту ми чітко можемо прослідкувати, що відповідно до можливостей стратегічні цілі та мотивація офшорного бізнесу поступово наростали та розширяли свій вплив на економічні процеси не лише впродовж підприємства, а і у відносинах між країнами, прослідкуємо такий генезис за рис. 1.3.

Найперша стратегічна ціль визначається як можливість до використання функції міжнародного податкового планування, тобто для того, щоб зменшити розмір сплачуваних податків. Більшість досліджень визначають, що вперше приклад використання податкової гавані можемо знайти ще 4000 років тому у східному Середземномор'ї, де грецькі торговці відправляли емісарів до найбільш обкладених податками портів, щоб домовитися між продавцями та покупцями про місце, де вони зустрінуться для перевантаження товарів без сплати існуючих портових зборів [17].

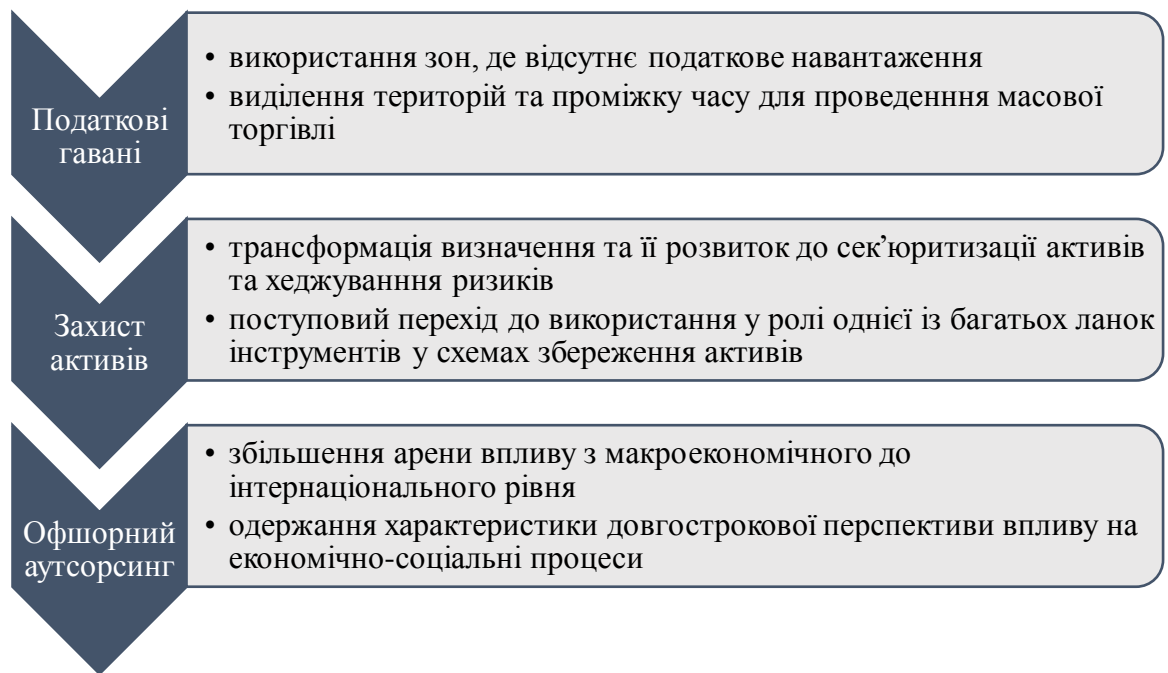

Рис. 1.3— Розвиток основних мотивацій офшорної діяльності

Джерело: систематизовано автором

Далі вже починаючи з 166 року до нашої ери і потім приблизно століття потому на острові Деллос відбувалася торгівля, що була вільна від сплати податків та митних платежів, через його особливе географічне положення, острів став важливим центром торгів текстилю, спецій, вина тощо. Даний ранній приклад демонструє таку стратегічну ціль, як зменшення об'єму сплачуваних податків, що досі залишається однією з найбільш поширених у причинах офшоризації діяльності. Використовуючи податкові гавані або юрисдикції зі сприятливим податковим законодавством, фізичні особи чи компанії прагнуть законно мінімізувати свої податкові зобов'язання. Це часто передбачає створення офшорних організацій або структурування транзакцій таким чином, щоб використовувати переваги пільгових режимів оподаткування.

Наступною стратегічною ціллю стала конфіденційність офшорного бізнесу. Теорія захисту активів стосується стратегій і методів, які використовують окремі особи та компанії для захисту своїх надбань від кредиторів і юридичних зобов'язань. У 1970-х роках використання офшорних структур вийшло за межі податкового планування й охопило захист активів. Ідея полягала в тому, щоб особи могли використовувати офшорні трасти для захисту своїх активів від

судових позовів. Основна мета даного шляху провадження економічної діяльності полягає в тому, щоб забезпечити своє багатство, ускладнивши або унеможлививши для кредиторів арешт чи доступ до нього. Ця теорія була особливо популярна серед заможних людей, які були стурбовані ризиком судового розгляду або розлучення. Офшорні трасти запропонували спосіб передачі активів довіреній особі в іноземній юрисдикції, що ускладнило для кредиторів їх арешт. Зазвичай впровадження такої стратегічної цілі відбувається за допомогою використання торгових схем, що залучають до себе офшорні компанії, або ж банки в податкових гаванях чи трастові об'єднання.

Третя стратегічна ціль, характеристику, якої набула офшорна діяльність це пошук кваліфікованої робочої сили та зниження операційних витрат. Таким чином поняття «офшорного аутсорсингу» стало набувати більш широкого вжитку та породило концепцію, яка передбачає делегування певних бізнес-процесів або функцій компаніям, розташованим в інших країнах. Фактично це практики найму компанії, розташованої в іноземній країні, для виконання певних бізнес-процесів або функцій, зазвичай за нижчою ціною, що характерна для місцевого ринку.

Мотивації офшорного бізнесу є рівнозначно важливими як і його стратегічні цілі, що полягає у:

- підвищення ефективності:
 - трастової та холдингової діяльності,
 - експортно-імпоротної діяльності,
 - управління інвестиційними фондами;
- користуванні послугами офшорних банків:
 - забезпечення конфіденційності операцій,
 - підвищення мобільності капіталу та анонімності його власника,
 - залучення кредитних коштів;
- зменшення податкового навантаження;
- отримання посвідки на проживання, іноземного громадянства.

Однією з ключових мотиваційних цілей офшорної діяльності є підвищення ефективності операцій трастових та холдингових компаній. Як відомо трастова діяльність передбачає функціонування фірми, як незалежного посередника між інвестором та проектом, внаслідок чого застосування офшорних механізмів дає можливість здійснювати сек'юритизацію активів від кредиторських претензій, адже у випадку неспроможності оплати боргу, активи, які перебувають під управлінням трастової компанії, не можуть бути взяті на забезпечення для погашення боргів, оскільки вони належать не компанії, а трастовому управлінню. Дещо схожим алгоритмом користується холдингова практика, що представляє собою компанію, яка має у власності частки в інших юридичних особах або дочірні підприємства в країнах, де планує провадити активну економічну діяльність. Офшорна стратегія дозволяє створювати холдингову структуру, включаючи дочірні компанії в різних країнах, ціль яких керувати активами та ресурсами більш ефективно. Такий механізм мотивує компанії збільшити свою глобальну присутність та знизити ризик втрати активів у випадку негативного впливу факторів зовнішнього середовища в одному регіоні.

Мотивацією великої кількості компаній, що звернулися до офшорних бізнес-моделей, є більш вигідні умови для проведення експортно-імпоротної діяльності. Дослідники Д. Д. Деніелс, Л. Х. Радебо та Д. П. Салліван зазначають, що більшість бізнес-учасників використовують офшорні юрисдикції для ведення торгівлі, це надає підприємствам можливість отримати доступ до нових ринків та збільшити свою присутність на міжнародній арені [18]. Розглядаючи ринок можна виокремити три шляхи, якими користуються учасники офшорних стратегій задля задоволення даної мотивації:

- експортна схема,
- імпортна схема,
- експортно-імпортна схема.

Експортна стратегія розуміє під собою продаж за собівартістю до офшору та перепродажем за світовою ціною іноземній компанії-покупцю і транспортуванням до неї. Імпортна ж визначає продаж за ринковою ціною та

перепродажем за регульованою. Експортно-імпортна організує рух переважно між ТНК і їхніми дочірніми компаніями та поєднує патерни обох вищезазначених стратегій. Усі схеми націлені на податкову оптимізацію, шляхом перенесення прибутку на офшорного посередника чи корегування митної вартості товару.

Наступною ключовою мотиваційною ціллю офшорної діяльності є підвищення ефективності управління інвестиційними фондами. Одними із яскравих прикладів є хедж-фонди¹, мета діяльності яких дещо змінилася з процесом популяризації офшорингу. Спочатку така інвестиційна діяльність була спрямована на забезпечення найменшого ризику, тому навіть протягом фінансових криз фонди могли зберегти власні активи. Однак поступово відбувалися зміни у даній галузі. Насамперед за дослідженням В. Агарвала та Н. Ю. Найка на початку XXI століття змінився домінуючий тип інвестора, адже якщо у 1990-х роках це був індивід із високим рівнем доходів, що орієнтувався на внутрішнє розміщення капіталу, то згодом це стали інституційні інвестори, що надавали перевагу офшорному розміщенню[20]. У підтвердження до даного спостереження С. Лепре визначає, що надання переваги офшорним над оншорними фондами відбувається через спробу уникнення непов'язаного податку на прибуток від бізнесу (UBIT), шляхом створення офшорної корпорації, регулювання якої дозволяє реструктурувати прибуток та направити як дивіденди, щоб уникнути UBIT[21].

Одним із найбільш вагомих драйверів до імплементації стратегії офшоризації стало суворе забезпечення банківської таємниці. Більшість офшорних зон мають закон, що забороняє розповсюдження інформації щодо банківських вкладників ні власному уряду, ні іноземним, або ж передбачають її у договорі між банком та клієнтом. Цей аспект особливо привабливий для фізичних осіб чи компаній, які потребують високий рівень захищеності своєї діяльності. Гарантія конфіденційності допомагає захистити фінансові дані від сторонніх учасників ринку, таких як конкуренти чи державні органи. Також офшорна

¹ Хедж-фонди - еkleктичне об'єднання учасників ринку, прибуток і витрати яких надходять до загального фонду, зазвичай організовані як приватні партнерства та часто розташовані в офшорах маючи податкові чи регуляторні помисли [19].

стратегія дає можливість використання анонімних рахунків, що вперше запропонувала Швейцарія, надаючи позики французьким монархам, які вимагали високої конфіденційності[22]. Таке історичне підґрунття вплинуло на розвиток офшорних зон та їхню прихильність до захисту інтересів вкладників, що на сьогодні переросла у функцію для власників облікових записів зберігати певний рівень анонімності, захищаючи свою особу від публічного контролю.

Іншою мотиваційною ціллю використання офшорних фірм є можливість отримання доступу до кредитних ресурсів іноземних банків, тобто залучення капіталу за меншою відсотковою ставкою, така пропозиція може бути обґрунтована через більш привабливі податкові умови та низький рівень регулювання. Досить часто кредитне посередництво використовується у схемах «відмивання» грошей, шляхом повернення сплатою відсотків за високою ставкою кредиту. Важливо підкреслити, що ця діяльність є незаконною та вкрай неетичною. Уряди та регуляторні органи в усьому світі постійно працюють над боротьбою з відмиванням грошей і вживають суворих заходів для запобігання цьому. Вони прагнуть підвищити прозорість і підзвітність у світовій фінансовій системі, особливо в офшорних юрисдикціях, щоб захистити від незаконної фінансової діяльності та зберегти цілісність банківського сектора. Хоча офшорні фірми можуть надавати законні вигоди в певних випадках, для підприємств і фізичних осіб вкрай важливо проявляти належну обачність і забезпечувати дотримання всіх застосованих законів і правил. Участь у схемах відмивання грошей може мати серйозні юридичні наслідки, включаючи значні штрафи, ув'язнення та шкоду репутації.

Найбільш поширеною мотивацією, буквально з початку створення офшорних структур, досі залишається їх використання для можливості залучення до системи податкових переваг та пільг. Більшість офшорних юрисдикцій не мають податків на спадок, дарування, дивіденди, прибуток для нерезидентів. За допомогою таких пільг, компанії можуть зменшити свій податковий тягар та збільшити свій прибуток. Однак існує велика імовірність, що дана перевага буде нівельована необережністю суб'єктів господарювання щодо регуляторного

ставлення держави-реципієнта до відповідної країни з якою учасник вирішив взаємодіяти. Велика частина держав мають високі обмеження для тих гравців ринку, що співпрацюють з офшорними зонами. Саме тому досить часто імпортери користуються фасадними торговими схемами, де офшорна компанія приховується за країною, реєстрація якої не входить до даного переліку.

Хоч і більшість мотивацій ведення офшорного бізнесу складають фінансові вигоди, додатково відзначимо соціальний вплив на ведення відповідної діяльності компанії. Одним із найбільш серйозних є саме політичний стан в країні. Різкі зміни управлінських рішень на рівні держави зазвичай негативно впливають на економічні процеси компанії, хоч і подекуди дають можливість до заробітку «швидких грошей». Теорія офшорного бізнесу дозволяє компаніям при оцінці фактичного розвитку подій та наступних тенденцій маневрувати серед режимів та зберігати активи власників. Створюючи офшорні структури в стабільних юрисдикціях, компанії можуть мінімізувати політичні ризики і забезпечити безперервність своїх операцій. Офшорні юрисдикції часто пропонують сприятливу правову базу, бізнес-середовище та податкові переваги, що дозволяє компаніям захистити свої активи та оптимізувати свої фінансові стратегії.

Однак повертаючись до фінансової мотивації офшорної стратегії ведення бізнесу, підкреслимо, що характерним рішенням впровадження є вартість послуг, якими користується компанія, що можуть бути дешевшими на одному ринкові, ніж на іншому, або ж виконання операції може бути заборонено в одній країні, на відміну від альтернативної. Така мотивація особлива поширена у діяльності інвестиційних банків, які не підпорядковуються вимогам G20 щодо достатності капіталу. Дотримання даного пруденційного нормативу було впроваджено з метою забезпечення банку від банкрутства. Однак враховуючи те, що дана організація знаходиться в офшорній зоні та не підпорядковується під визначення «банку» термінами G20, вона має повноваження не зберігати таку кількість капіталу у резервах, щоб надавати свої послуги інвесторам. Використання таких організацій характеризує як юридичний, так і категоричний арбітраж (рис.1.4).

Рис. 1.4 — Види регуляторного арбітражу за дослідженням Хірокацу Міяцакі [12]

Х. Міяцакі визначав, що проблема категоричного арбітражу часто використовується для пошуку правових «лазівок» та відносної вартості стандартів, що впроваджуються для зменшення ризиків, а також обговорюється серед експертів при визначенні переваг та недоліків систем регулятивних органів для фінансових ринків. Коли ж юрисдикційний арбітраж розуміється в термінах проблеми транснаціонального регулювання офшору.

У випадку неефективності маневрування, мотивацією використання стратегії офшорного бізнесу стає спосіб порушення верховенства права, зазвичай це спрямовано на обхід санкцій, адже у випадку, коли неможливо визначити власника капіталу, політика обмежень не є придатною до здійснення. Адже однією з головних причин, чому фізичні та юридичні особи можуть вдаватися до офшорних стратегій, особливо в контексті неефективного маневрування, є навмисне приховування права власності та контролю над активами чи коштами. Встановлюючи складні корпоративні структури, що включають кілька рівнів власності та використовуючи номінальних директорів або акціонерів, справжні бенефіціарні власники можуть залишатися прихованими від громадського огляду. Така непрозорість ускладнює контролюючим і правоохоронним органам відстеження потоків коштів і притягнення винних до відповідальності. Крім того,

коли традиційні політичні заходи, такі як санкції, вводяться для обмеження певної діяльності чи транзакцій, використання офшорних організацій може служити засобом обходу цих обмежень. Направляючи кошти через мережу офшорних компаній, окремі особи чи організації можуть приховувати походження та характер своїх транзакцій, що ускладнює органам влади виявлення та дотримання накладених обмежень. Це порушення верховенства права може підірвати ефективність санкцій та інших регулятивних зусиль, дозволяючи брати участь у діяльності, яка у відмінному випадку була б заборонена.

Додатково згадаймо таку мотивацію офшорного бізнесу у міжнародних економічних відносинах як отримання посвідки на проживання, або громадянства шляхом інвестування в країну. Серед держав ЄС досить поширеними є програми «Громадянства за інвестиції», у результаті надається право на постійне проживання, навчання, працевлаштування та безвізовий або спрощений в'їзд до великої кількості країн. Найбільш поширеними перевагами такого явища є приваблення іноземних інвесторів, які готові зробити внесок в економічний розвиток приймаючої країни шляхом значного потоку інвестицій. Натомість інвестори отримують доступ до різноманітних переваг, таких як підвищена мобільність, розширення можливостей для бізнесу та покращення гарантій особистої безпеки. Крім того, доходи, отримані від цих програм, можуть забезпечити значний поштовх для місцевої економіки, сприяючи розвитку інфраструктури, створенню робочих місць і покращенню рівня життя громадян. Однак важливо визнати, що така діяльність має як позитивне, так і негативне підґрунтя. Наприклад прослідковувались негативні наслідки таких програм в Іспанії та Естонії, де вони використовувались для легалізації «брудних грошей» при іноземному інвестуванні, що викликало занепокоєння щодо відмивання грошей, ухилення від сплати податків і цілісності фінансової системи. Тим не менш, важливо визнати, що основною метою цих програм є спрощення ведення бізнесу та мінімізація впливу подвійного оподаткування для законних інвесторів. Залучаючи іноземні інвестиції, країни можуть створити середовище, сприятливе для економічного зростання та стимулювання підприємництва. Крім того, для

осіб, які прагнуть більшої свободи пересування та розширених можливостей, ці програми можуть забезпечити законний шлях до проживання та ведення бізнесу за кордоном.

Отже, переважно головною мотивацією ведення офшорної діяльності у міжнародних економічних відносинах є зменшення податкового тягаря, забезпечення конфіденційності, залучення додаткового капіталу, маневрування між обмеженнями регулюючих структур, сек'юритизація активів, хеджування ризиків та легалізація коштів. Стратегічними цілями офшоризації бізнес-діяльності переважно залишаються можливості, які можуть бути механізмом використання даної стратегії. Зазвичай це участь у торгово-посередницьких операціях, управління інвестиційними фондами, холдингова та трастова діяльність, охорона банківської таємниці, використання системи податкових переваг та пільг, кредитного посередництва та отримання посвідки на проживання, іноземного громадянства. Фактично міжнародні економічні відносини та офшорний бізнес мають взаємозалежний характер, адже як бачимо держави самостійно визначають політику щодо такої діяльності та регулюють її відповідно до вигоди, що бажають отримати.

1.3. Глобальні фактори розвитку процесів офшоризації бізнес-діяльності

Визначення глобальних факторів еволюції офшоризації бізнес-діяльності досліджується не лише зацікавленими особами, а і багатьма урядами та регулюючими організаціями, які мають на меті зменшити негативні наслідки даної активності. Фактично, якщо проаналізувати найперший прояв даної стратегії, то можна зробити висновок, що вона насамперед пов'язана із введенням обтяжливих податкових платежів. Однак відзначимо, що хоч це і є одним із вагомих факторів, але існує багато додаткових причин котрі сприяють розвитку даної діяльності. За рис. 1.5 можемо приблизно охарактеризувати, які саме фактори вплинули на продовження існування такого процесу.

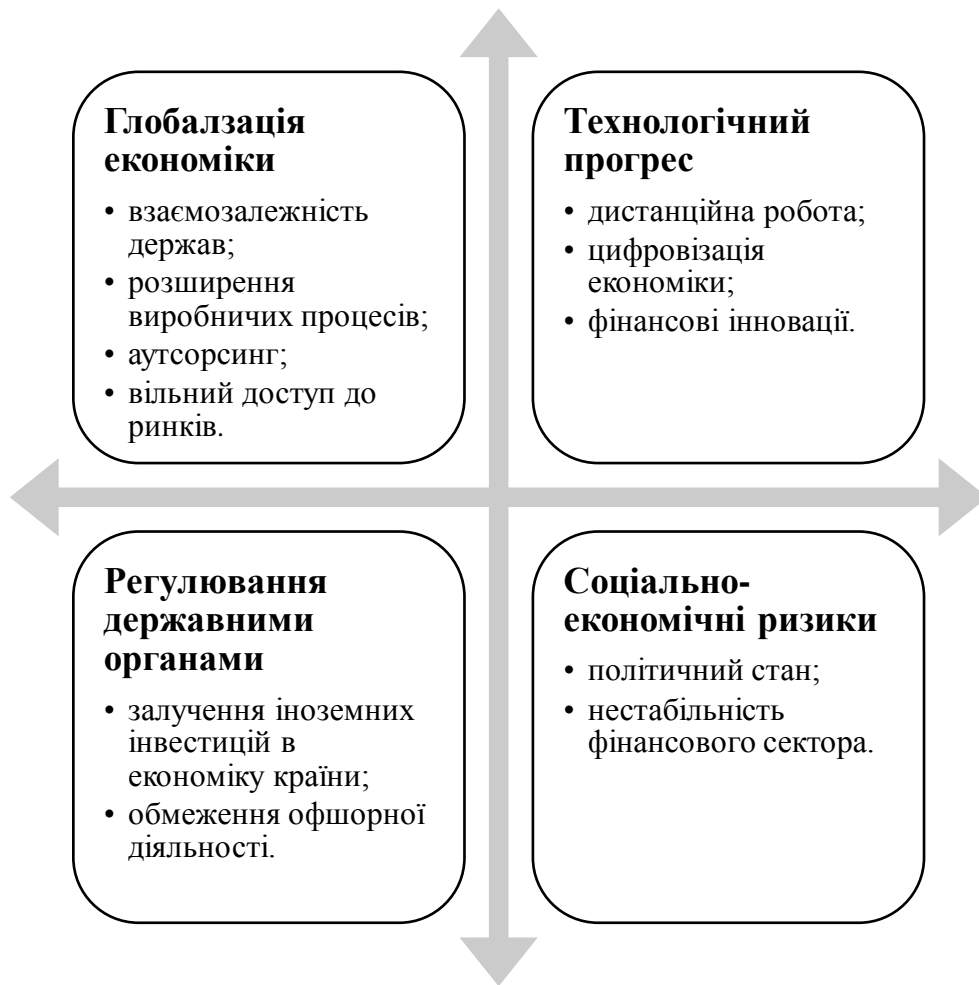

Рис. 1.5 — Глобальні фактори розвитку процесів офшоризації бізнес-діяльності

Джерело: сформовано автором

По-перше, глобалізація спричинила надзвичайно об'ємні зміни у будь-якому бізнес-процесі. Лібералізація економічних політик додала свій вклад у поступовому послабленні бар'єрів між взаємодією держав та поглибила їх зв'язок між собою, додатково зросла кількість виробників та обсяги пропозиції на ринку, що збільшило рівень конкуренції та надало можливість споживачам стати регуляторами ринку. Глобалізація насамперед змогла додати нових стратегічних цілей для ведення офшорного бізнесу, знизити операційні витрати та надати можливість до маневрування серед регуляторних обмежень, що встановлені на державному рівні. Також відзначмо, що офшоризація бізнес-діяльності стала важливим інструментом для отримання переваг на конкуренції за рахунок ціни та якості продукту чи послуги, що компанія пропонує на ринок. Насьогодні досі існує активна дискусія щодо реальних причин та наслідків розвитку даного

явища. Наприклад М. Річі визначав, що це процес, коли корпорації переміщують свої гроші, фабрики та продукцію по всій планеті з дедалі більшою швидкістю в пошуках дешевшої робочої сили та сировини, а уряди готові ігнорувати або відмовлятися від законів про захист споживачів, праці та навколишнього середовища [23]. Коли ж більшість міжнародних організацій займають позитивну позицію, як UNESCO зазначає, що це сукупність економічних, соціальних, технологічних, політичних і культурних структур і процесів, що виникають внаслідок зміни характеру виробництва, споживання та торгівлі товарами й активами, які складають основу міжнародної політичної економії [24]; а IMF стверджує, що це історичний процес, результат людських інновацій і технічного прогресу, що стосується зростаючої інтеграції економік у всьому світі, зокрема через переміщення товарів, послуг і капіталу через кордони [25].

Завдяки глобалізації, а саме її впливу на зниження бар'єрів між країнами, зазнала розвитку тенденція аутсорсингу, що справила значний вплив на офшорний бізнес, оскільки створила нові можливості для компаній, розташованих у податкових гаванях та інших офшорних юрисдикціях. Збільшення обертів економічної глобалізації призвело до значної перебудови світового устрою бізнес-діяльності, таким чином змінюючи реципієнта влади на ринку у бік споживача, що визначає умови, які стосуються не лише економічних чи технічних характеристик продукції, а і оплати, поставки, обслуговування тощо. Таким чином задля задоволення глобального попиту, виробники мають бути спроможними забезпечити для своєї продукції такі переваги, що залишалися б економічно вигідними для підприємства та були б унікальними на ринку. Тому щоб виконати такі потреби досить компанії досить часто звертаються до стратегій офшорного аутсорсингу. Одним із шляхів є використання компаній, які можуть запропонувати свої послуги іноземним фірмам, що бажають зменшити витрати за рахунок аутсорсингу певних процесів, таких як розробка програмного забезпечення або роботи кол-центру. Існують різні погляди на дане явище. Наприклад Джозеф Штігліц у своїй роботі «Глобалізація та її недоліки» стверджував, що наслідки аутсорсингу неможливо визначити у короткостроковій

перспективі, а викриваються вони як один із факторів глобальної кризи [26]. Як аргументацію наведемо цитату із праці Адама Сміта «Багатство націй», а саме: «Люди одного ремесла рідко зустрічаються разом, навіть для веселощів і розваг, але розмова закінчується змовою проти громадськості або якоюсь хитрістю для підвищення цін», або ж «Господарі завжди і скрізь перебувають у певному мовчазному, але постійному та рівномірному поєднанні, щоб не підвищувати заробітну плату вище її фактичної ставки»[27], саме аутсорсинг Джозеф Штігліц визначає одним із таких інструментів. Він стверджує, що саме завдяки глобалізації, дана стратегія стала доступною, а політики, що пропагували зменшення бар'єрів, очікували вигоди від дешевої іноземної робочої сили та зниження рівня внутрішньої заробітної плати. Таким чином, серед прихильників глобалізації були не стільки експортери, які прагнули використати свою порівняльну перевагу, скільки роздрібні торговці, що прагнули отримати те, що вони продають, за якомога нижчою ціною, а також гравці ринку, які прагнули передавати якомога більшу частину свого виробництва аутсорсингу. Окрім негативно впливу слід звернути увагу і на позитивні аспекти офшорного найму, а саме те, що такий спосіб пошуку надає змогу компаніям мати більший вибір серед висококваліфікованих працівників за нижчими витратами, що зможе підвищити продуктивність та конкурентоздатність. Офшоринг послуг робить можливим отримати доступ до навичок та знань, яких поки немає на внутрішньому ринку таким чином роблячи середовище більш інноваційним та за допомогою цього стимулюючи економічне зростання. Наприклад така стратегія допомагає фірмам інвестувати в сталий розвиток країн, як до прикладу компанії Wipro та Infosys створюють навчальні та тренувальні програми у сільській місцевості Індії [28].

Насьогодні існує велика кількість офшорних платформ, що постачають на ринок недорогої та високоякісної продукції, які дозволяють компаніям інтегрувати свою діяльність у різних країнах і використовувати переваги різниці у витратах, ресурсах і досвіді, доступних у різних регіонах. Одним з ключових мотиваторів для розширення виробництва і офшоризації є економічні переваги. У країнах з більш низькими витратами праці або сприятливими податковими та

регуляторними умовами підприємства можуть знизити витрати на робочу силу, сировинні матеріали та виробничі витрати, що позитивно впливає на їхню прибутковість. Офшоризація дозволяє підприємствам розширити свої ринки збуту, особливо якщо вони переносять виробництво в країни з великими споживчими ринками або з перевагами доступу до певних регіональних або міжнародних ринків. Це може сприяти збільшенню обсягів продажу і підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Таким чином інтеграція підприємств розширює глобальну базу постачання та змушує ринок і надалі зазнавати змін. Даний глобальний процес насамперед отримує вигоду за рахунок розриву між економіками розвинутих та тих, що розвиваються країн і збільшує взаємозалежність між ними. Для такої діяльності характерним було створення окремих дочірніх компаній, що забезпечували дешевший процес обробки, але згодом це призвело до появи незалежних постачальників.

Чимало учасників ринку долучаються до стратегії офшоризації бізнесу через можливість доступу до повністю або частково закритих ринків. Для такого типу ринків характерні обмежена місцева конкуренція, що дозволяє компаніям, які користуються офшорними послугами отримувати економічні вигоди, які не були б отримані у разі виходу на відкритий ринок. Досить велика кількість країн пропонують компаніям, що є зареєстрованими у їхньому реєстрі розміщуватися на їхній території та користуватися податковими пільгами зони вільної торгівлі. Наприклад такий механізм встановлений на групі островів Мадейра, що не обкладає імпортом митом товари чи сировину, що були ввезені до країни, а експортована частина не оподатковується на загальноєвропейському ринку, за винятком, якщо вона не була вироблена поза межами ЄС. Підприємства також мають доступ до субсидій та на їхні товари не нараховуються імпорتنі квоти ЄС. Однак слід звернути увагу, що така пропозиція розповсюджена не у всіх країнах. Наприклад компанія нерезидента, що звільнена від оподаткування на острові Мен має список умов, котрих вона повинна дотримуватись, а саме їм заборонені торгівля, комерційна діяльність на острові, участь у страховій чи банківській

справах також обов'язковою вимогою є те, що секретар чи один із директорів компанії повинні бути резидентами острова [29].

Особливістю ведення офшорного бізнесу є потреба у постійному моніторингу умов, що висувають регуляторні державні органи, адже у випадку порушення таких, більшість переваг знівелюються та на власників очікуватимуть негативні юридичні, фінансові чи репутаційні наслідки. Регуляторні органи можуть накласти штрафи, скасувати ліцензії або навіть призупинити діяльність компанії, також можливі втрата довіри клієнтів, інвесторів та партнерів чи зниження рейтингу компанії. Однак, як зазначалося в попередньому пункті, досить часто держави самотійно вдаються до рушійних процесів задля збільшення іноземного інвестиційного капіталу в країну, таким чином розвиваючи офшоризацію власних економік, шляхом впровадження реформ та створення сприятливого законодавства для привернення іноземних інвестицій, а саме зниження податкових ставок для іноземних компаній, надмірне спрощення процедур реєстрації та легалізації бізнесу, а також створення спеціальних економічних зон з певними пільгами для інвесторів. Однак у випадку долучення таких негативних мотивацій, як «відмивання коштів» через дані програми, прослідковується втручання регуляторних організацій, що вимагають посилення умов фінансового моніторингу та розкриття інформації. Також слід відзначити курс негативного ставлення до офшорної діяльності, для якого характерні створення списків таких зон і визначення суворих обмежень для компаній, що співпрацюють з ними. Важливим аспектом регулювання також є встановлення міжнародних стандартів та домовленостей.

Наступний фактор розвитку, який ми пропонуємо розглянути є технологічний прогрес, а саме невинний розвиток ІКТ та цифровізація економіки. Покращення зв'язку завдяки інформаційним технологіям, допомогло зробити взаємодію між країнами більш легкою та відкрило доступ до можливості офшоризації бізнесу таким чином збільшуючи його присутність на міжнародному ринку, як інструмент втілення стратегічних цілей бізнес-учасників. Фактично розглядаючи такі етапи цифровізації діяльності підприємств, як: початкове

впровадження технологій та експериментування оновітнення процесів; оптимізація та стандартизація механізмів ІКТ; загальна інтеграція та реструктуризація потоків діяльності; створення власних екосистем та цифрових платформ, є можливість приблизної оцінки щодо наслідків тенденції діджиталізації на офшоризацію бізнес-діяльності. Насамперед слід відзначити, що даний процес дозволив прогрес у галузі забезпечення дистанційного виконання функцій, адже офшорний аутсорсинг насамперед поширений серед послуг розробки програмного забезпечення, де являє собою виробництво високоякісного продукту в офшорі. Це пов'язано з тим, що клієнт, що локалізований у державі з розвинутою економікою передає свою діяльність з розробки програмного забезпечення іншим організаціям, розташованим у країнах з низьким рівнем оплати праці, які надають узгоджені послуги зі значною економією коштів. Також відзначмо, що формування та розвиток галузі високотехнологічної продукції внаслідок проактивного створення інновацій на ринку надав офшорному бізнесу вищий рівень рентабельності та нагоду більшого охоплення ринку споживачів і відповідної економічної вигоди. Таким чином збільшивши зацікавленість країн з розвинутою економікою та залучаючи їх все більше до процесів офшоризації через їхній високий рівень науково-технологічного потенціалу.

Цифровізація економіки, як один із глобальних субфакторів розвитку офшоризації, є ключовим процесом, що впливає на всі процеси бізнесу, шляхом значних змін у способах ведення такої діяльності. Дане явище забезпечує швидку передачу інформації, спрощує вирішення організаційних та логістичних питань, а також знижує вартість комунікації. Офшорні компанії можуть використовувати цифрові технології для координації своєї діяльності в різних країнах, спілкуватися зі своїми клієнтами та партнерами за допомогою електронних каналів зв'язку, а також ефективно керувати своїми глобальними операціями. Однак, варто зазначити, що цифровізація також створює виклики для офшорної бізнес-діяльності. З погляду кібербезпеки, компанії повинні приділяти особливу увагу захисту даних та інформаційній безпеці при обробці конфіденційних даних в інших країнах.

Фінансові інновації стосуються нових фінансових продуктів, процесів і технологій, спрямованих на підвищення ефективності, доступності та прибутковості фінансових послуг. Результат таких нововведень мав значний вплив на індустрію офшорного бізнесу, оскільки це призвело до нових можливостей для підприємств оптимізувати свої фінансові операції та зменшити витрати. Однією з фінансових інновацій, яка сприяла зростанню офшорного бізнесу, є розробка цифрових валют, що є децентралізованими, тобто вони не контролюються центральною владою, як-от уряд чи банк, тому стали привабливими для компаній, які хочуть працювати в юрисдикціях із суворим контролем над капіталом але також мати засоби обходу цих обмежень. Розвиток електронних платіжних систем та фінтех-рішень сприяє швидкому та зручному переміщенню коштів між офшорними юрисдикціями та іншими регіонами. Це полегшує проведення глобальних фінансових операцій і зменшує витрати на транзакції. Використання технології блокчейн, тобто децентралізованої цифрової книги, що записує транзакції безпечним і прозорим способом, також має потенціал на полегшення процесу офшоризації. Наприклад створення смарт-контрактів, які є самовиконуваними з умовами угоди, записаними в коді. Розумні контракти можуть автоматизувати багато аспектів офшорного бізнесу, таких як переговори та виконання договорів чи вирішення суперечок.

Наступний фактор, який впливає на більшість світових процесів це соціально-економічні ризики. Досить часто фінансові кризи вносили важливі зміни у стратегії розвитку офшорного бізнесу. Наприклад після фінансової кризи 2008 року були випущені окремі вимоги до ведення банківської та фінансової діяльності, тому хоч типові офшори зазвичай і не дотримуються таких нормативів, але нетиповим офшорним зонам, що входять до складу союзних держав, є фактично обов'язкове їхнє виконання. Також відзначимо, що така стратегічна ціль, як зміна громадянства, є наслідком негативного соціального чи ж політичного стану в державі. Одним із способів впливу соціально-економічної кризи на процеси офшорингу є зміни, що впроваджують державні регуляторні органи, адже вони можуть запроваджувати суворіші заходи щодо компаній, що

працюють на їхніх територіях, намагаючись захистити своїх громадян і зберегти свою економіку. Ці правила можуть ускладнити ефективну діяльність підприємств, що може змусити їх шукати альтернативні рішення, такі як офшорні операції. Відзначмо і посилення економічного тиску на бізнес, включаючи підвищення податків, інфляцію та девальвацію валюти, що може ускладнити бізнесам залишатися прибутковими, особливо, якщо вони працюють у країні, яка переживає кризу. У результаті підприємства можуть прагнути хеджувати свої ризики, переміщуючи свою діяльність у країни з більш стабільними економічними умовами.

Ще один спосіб, за допомогою якого соціально-економічні кризи можуть вплинути на процеси офшорингу це зміни умов ринку праці, протягом яких зазвичай характерне збільшення безробіття, зниження рівня заробітних плат, паралельне зростання вартості життя, що спричинить невдоволення серед населення та зниження мотивації працівників, тому компанії можуть обирати послуги офшорного аутсорсингу. Зазвичай у випадку, коли працівники стикаються з безробіттям або зниженою заробітною платою, стає більш поширена модель прийняття такого типу працевлаштування, як засобу отримання роботи та підтримки рівня своїх доходів. Збільшення наявності кваліфікованої та вмотивованої робочої сили в офшорних регіонах може бути привабливим для компаній, які шукають економічно ефективні рішення під час невизначеності. Як було вже зазначено, під час соціально-економічної кризи можливе паралельне зростання вартості життя, що може ще більше вплинути на фінансову нестабільність забезпечення рівня життя працівників. Переносячи певні бізнес-процеси в офшор, організації можуть скористатися нижчими витратами на оплату праці в офшорних локаціях, потенційно зменшуючи свої загальні операційні витрати. Однак важливо зазначити, що на рішення про офшорний аутсорсинг впливають різні фактори, зокрема економічні міркування, якість інфраструктури та робочої сили, правові та нормативні рамки та геополітична стабільність тощо. Соціально-економічні кризи можуть бути одним із багатьох факторів, які організації враховують, оцінюючи свої стратегії офшорингу.

Отже, процес офшоризації бізнес-діяльності відбувався під впливом багатьох глобальних факторів та як і будь-які інші процеси зазнавав змін та модифікацій. Підвищення взаємозалежності держав, розширення виробничих процесів, шляхів збуту, постачальників та споживачів продукції, аутсорсинг та вільний доступ до ринків надали можливість до збільшення попиту на послуги офшорного бізнесу. Інструменти технологічного прогресу, як глобального фактору внесли значні модифікації до шляху ведення такої діяльності, зробивши процеси більш оперативними та всеохоплюючими. Неоднозначним є вплив від регулювання державними органами, що переважно залежить від стратегії та політики котру включають інтереси держав. Одним із найбільш впливових назовемо саме фактор соціально-економічних ризиків, що досить часто стають причинами офшоризації бізнес-діяльності. Характерним для офшорної стратегії є те, що на його розвиток впливали не лише такі позитивні причини як зниження бар'єрів чи впровадження програм, що сприяють розширенню, а і обмеження чи навіть кризи. Аналізуючи драйвери даного механізму можемо спостерігати, що існує низька імовірність його абсолютного викорінення, адже незважаючи на перешкоди процес не зупиняється, а маневрує між ними, тому насамперед організації мають бути зацікавлені саме у зниженні впливу його негативних функцій таких як «відмивання коштів» чи витік капіталу.

РОЗДІЛ 2.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

2.1. Комплексна характеристика офшорних бізнес-моделей у транснаціональній бізнес-діяльності

Офшорні бізнес-моделі є важливою складовою у транснаціональній бізнес-діяльності. Визначення та аналіз таких може залежати від конкретного дослідження або автора, оскільки різні науковці можуть групувати та назвати їх по-різному. Проте, загалом можна виділити кілька основних офшорних бізнес-моделей, які зазвичай зустрічаються у літературі та на практиці (табл. 2.1)

Табл. 2.1 — Перелік одних із найбільш поширених бізнес-моделей у транснаціональній бізнес-діяльності

Вид	Мета
Ротаційна компанія	посередництво між компаніями у торгових та фінансових операціях.
Власник інтелектуальної власності	зберігання патентів, авторських прав, товарних знаків тощо.
Офшорний банкінг	підвищення конфіденційності інформації, використання іноземних кредитних ресурсів.
Офшорний виробничий центр	зниження операційних та виробничих витрат, шляхом фізичної присутності підприємства за межами країни материнської компанії.
Інвестиційний фонд	збереження інвестиційних коштів з різних країн.
Трастовий фонд	акумуляція нерухомості та інших активів.
Офшорне казино	елімінація кордонів між гравцями, отримання прибутку через різні форми грошових ставок, внесків та виграшів.

Джерело: складено автором за даними [18], [31], [29], [14], [36]

Розпочнімо комплексну характеристику бізнес-моделей, з однієї з найбільш поширених, а саме «ротаційної компанії», яка хоч і є вигідною з точки зору зменшення податкового навантаження, проте її застосування пов'язане зі значними ризиками та етичними аспектами. Найбільше такий вид офшорної бізнес-моделі поширений у торгових та фінансових операціях, де організація виступає як посередник між двома компаніями. Згадаємо мотивацію офшорного бізнесу у зовнішньоекономічній діяльності у пункті 1.2 даної дипломної роботи, де ми описували експортні та імпорتنі схеми. Головною метою стає насамперед переведення оподаткування у країну з найнижчим рівнем такого.

Щодо фінансових операцій то переважно це пов'язано саме з витіком капіталу, шляхом створення офшорної компанії з управління активами, що управлятиме інвестиційними потоками через операції з цінними паперами. Щодо прикладу досить показовою є статистика та наведений до неї аналіз у звіті «Offshore Shell Games» від Інституту оподаткування та економічної політики та Освітнього фонду США PIRG від 2017 року, де була проаналізована участь компаній, що входять до списку Fortune-500 та їх залученості до офшорів. До прикладу фармацевтична компанія Pfizer, що утримує 157 дочірніх компаній у офшорах та має 198,9 млрд дол. США прибутку у офшорі, з метою уникнення оподаткування. Дослідники визначили, що протягом 2007 та 2016 років більше ніж 43% продажів компанії відбувались на ринку США, однак при поданні податкової звітності прибуток фірми залишався нульовим. Причиною такого явища було визначено використання корпорацією ротаційної компанії задля перенесення прибутку до країн з низькою або нульовою ставкою податку [30].

Детальну характеристику даної бізнес-моделі можна віднайти у дослідженнях Джей Адкіссон та Кріс Райзер, щодо стратегій захисту активів. Розглядаючи парадигму саме офшорного бізнесу вони виділяють такі два головних інструменти даної діяльності:

- офшорні трасти,
- офшорні корпорації.

Слід відзначити, що обидва механізми автори, не називають як такі, що є найбільш ефективні. Хоч вони і стверджують, що офшорна стратегія є досить поширеною, однак через її негативне висвітлення вона стала ризиковою, тому економісти радять використати даний спосіб скоріше у поєднанні з іншими. До прикладу була наведена стратегія викупу (рис. 2.1), що уникає прямого переказу між старими та новими компаніями клієнта. Тут офшорна фірма виступає як посередник між цими компаніями, таким чином надаючи змогу уникнути звинувачень інсайдерської торгівлі та є способом фіктивного збільшення вартості активу [31].

Рис. 2.1— Стратегія викупу активів, шляхом використання офшорного бізнесу [31]

Наступна бізнес-модель це офшорна компанія з інтелектуальної власності, що є ідеальним драйвером для адміністрування, управління ліцензіями та інтелектуальною власністю, включаючи комп'ютерне програмне забезпечення, технічні ноу-хау, патенти, авторські права та торгові марки. По суті, офшорна ІР-компанія, як правило, створюється в країні з низьким або незначним податком, щоб запобігти доходу від торгових компаній або підприємств, що торгують у

промислово розвинених країнах або державах з високим податком [32]. Такі компанії забезпечують більш низький рівень оподаткування, що є ключовим фактором їх привабливості для підприємців. Основні переваги такої бізнес-моделі полягають у зниженні податкових витрат, захисті від ризиків та забезпеченні конфіденційності власника. Крім того, дана офшорна бізнес-модель дозволяє більш ефективно керувати своїм майном, зокрема, пропонуючи ліцензії на використання своєї інтелектуальної власності іншим компаніям за допомогою міжнародних контрактів. З іншого боку, існують характерні недоліки, зокрема, ризик порушень авторських прав та інших проблем, пов'язаних з етикою використання інтелектуальної власності. Крім того, уряди деяких країн намагаються обмежити використання офшорних компаній з IP-стратегією, зокрема, шляхом зміни податкового законодавства. У дослідженні «Offshore Shell Games» від Інституту оподаткування та економічної політики та Освітнього фонду США PIRG за 2017 рік було розглянуто приклад використання прав власності на торгову марку, як інструмент ухилення від сплати податків, на прикладі компанії Nike. Вони визначили, що фірма передає деякі ліцензії власної продукції до трьох дочірніх компаній на Бермудські острови. Слід відзначити, що сама корпорація маючи 1142 роздрібні магазини у світі, не має жодного у даній локації [30].

Далі охарактеризуємо бізнес-модель використання офшорних банківських послуг. Основною перевагою стає не лише зменшення податкового тягаря, а також високий рівень банківської таємниці та вигідне правове середовище, що дає змогу проводити банківські операції без жорстких вимог щодо ведення звітності, контролю місцевої влади чи валютного регулювання. Також відповідна кількість офшорів надає змогу до швидкого реєстрування банків, що ускладнює слідчий процес розкриття офшорних схем. Слід відзначити, що відсутність контролю є серйозною проблемою, адже існує високий ризик зловживання даною секретністю. Крім того, використання офшорних банківських рахунків може підірвати ефективність боротьби зі злочинністю та корупцією, оскільки такі рахунки забезпечують конфіденційність та невідстежуваність фінансових

операцій. Характерною рисою офшорного банкінгу є поширена модель відсутності персоналу, що означає, що такі банки не мають дозволу на надання банківських послуг в державі реєстрації та їх операції здійснюються через "патронуючі банки" або через електронні системи. Проте, існують офшорні банки, які є реальними установами та пропонують свої послуги, шляхом використання філіальної мережі. Така модель є досить поширеною, зокрема на Кайманових островах мають ліцензію близько 600 банків, загальні активи яких складають понад 500 млрд. доларів США або ж на Багамських островах розміщено більше 400 банків, що походять з 30 країн, загальна сума їх активів становить 200 млрд. доларів США. Відповідно до оцінки BIS, у червні 2019 року депозити в офшорних банках становили приблизно 18.75% світових, тобто 2,7 трлн. доларів США з 14,4 трлн. доларів США всіх світових депозитів [33].

Наступна модель котра охоплює надзвичайно велику кількість напрямків це офшорні виробничі центри для яких характерна присутність поза межами країни реєстрації материнської компанії, або ж організації представника продукту з метою зниження операційних та виробничих витрат. Наприклад це дочірні компанії фабрик, офшорні центри обробки чи розробки даних. Не завжди створення такої фірми пов'язане з низькими податковими ставками у країні, вагомим фактором також є низькі операційні витрати та висококваліфіковані працівники. Наприклад за даними компанії «Statista», світова індустрія аутсорсингу досягла 92.5 мільярдів доларів США у 2019 році, причому послуги офшорного центру розвитку (ODC) становлять значну частину цієї загальної суми [34]. Якщо бізнес модель дочірніх фабрик досить зрозуміла і її використання, окрім мети зменшення витрат ще пов'язане з розширенням присутності компанії на міжнародному ринку, то досить новим є явище з обслуговування ІТ-компаній. Однією з можливостей офшорних центрів обробки даних є зниження витрат на обслуговування ІТ-інфраструктури для компаній. Також, відкривається можливість використовувати великі масиви даних та отримувати цінну інформацію для прийняття бізнес-рішень. Найбільшою загрозою для офшорних центрів обробки даних є кібератаки та крадіжки даних. Також існують загрози від

ризик корегування правил і регуляцій, що можуть змінити ризики, пов'язані з офшорним центром обробки даних.

Наступна бізнес-модель яка займає вагоме місце у транснаціональній бізнес-діяльності це інвестування шляхом використання фондів. Однією з головних переваг офшорних інститутів спільного інвестування є економія на податках та підвищення прибутку. Крім того, вони забезпечують безпеку інвестицій, диверсифікацію портфеля та конфіденційність інвесторів, мають відносний рівень гнучкості щодо механізму виведення інвестицій, внаслідок зміни інвестиційних умов. Для успішного управління необхідні кваліфіковані управляючі з досвідом роботи в таких структурах. Однак, використання офшорних ІСІ також може мати певні ризики. Наприклад, правова система офшорної юрисдикції може бути менш надійною порівняно з традиційними утвореннями, що може призвести до втрати інвестицій. Недостатня прозорість фінансових операцій та конфіденційність інвесторів можуть створювати сприятливі умови для відмивання грошей та інших фінансових злочинів. Також, використання офшорних ІСІ може мати негативний вплив на фінансову стабільність країн, де знаходяться інвестовані активи, якщо значна кількість інвестицій буде переведена в офшорні фонди, це може призвести до зменшення податкових надходжень та зниження ліквідності національної економіки.

Слід відзначити і трастове управління - це інструмент офшорного планування, який забезпечує захист активів від кредиторів та дозволяє мінімізувати податки при передачі майна іншим особам. Особливо важливим є використання офшорних трастів для захисту активів, так як вони забезпечують повну інформаційну непрозорість і дозволяють втаємничення ідентифікаційних даних осіб, що не є вказаними в офіційному примірнику заповіту. Види офшорних трастів зазвичай розподіляють на прижиттєві та заповідальні. Наприклад на Багамських островах поширений варіант трасту із захисту активів. Головними функціями таких формувань є можливість уникнення податкових витрат на спадкоємство і збільшення основного капіталу, полегшення продажу власності, надання можливість відокремлювати частину активів від основних засобів

діяльності та зберігати в таємниці імена осіб. Однак, не всі країни дозволяють повну інформаційну непрозорість офшорних трастів. Хоча офшорний траст має багато переваг, він також має свої ризики. Наприклад, існує можливість зловживання трастом для здійснення дій з метою, що націлені на вчинення незаконних мотивів, - відмивання коштів або ухилення від сплати податків. Також, відповідно до законодавства країн, які не визнають офшорні трасти, вони можуть не мати жодної юридичної сили.

Наступним чином охарактеризуємо модель реєстрації офшорних казино у деяких юрисдикціях, де законодавство дозволяє зареєструвати казино, яке надає послуги виключно нерезидентам і звільнене від подання фінансової звітності та податкових витрат. Віртуальні казино, зареєстровані в офшорних зонах, надають можливість грати через мережу Інтернет без обмежень та кордонів. Однак деякі країни, такі як США, почали боротися з офшорними казино та обмежувати доступ американських користувачів до цих сайтів. При цьому, законодавство не передбачає покарань, а обмеження вводяться на платежі, які американці роблять зі своїх кредитних карт та інших електронних переказів для оплати мережеских ігор. Офшорні казино є однією з форм офшорних операцій, які дозволяють зменшити податкове навантаження та вивести прибуток за межі країни. Такі операції можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки для економіки країни, залежно від конкретних обставин. Наприклад, вони можуть стимулювати розвиток галузі та збільшувати кількість робочих місць, але також здатні стати причиною ухилення від сплати податків та погіршення іміджу країни в світі.

Розглянувши комплексний опис одних із найбільш розповсюджених бізнес-моделей, для повної характеристики пропонуємо проаналізувати фактичний стан їх розвитку та прослідкувати тенденції щодо їх діяльності.

Виходячи з попередньої характеристики помічаємо, що переважно офшорним компаніям характерна торгівля послуг, однак зважаючи на високий рівень засекреченості їхньої діяльності спробуємо зробити аналіз шляхом розгляду загального ринку. За рис 2.2 звертаємо увагу, що у 2021 році найбільше експортувалися послуги з транспортування, консультування та інформаційних

технологій. Також відзначмо, що фінансові послуги мають постійну позитивну динаміку, на відміну від послуг туризму чи транспорту. Серйозний спад у 2020 році став наслідком широкого транскордонного обмеження та інших матеріально-технічних збоїв, за якими прослідувало зниження глобального попиту внаслідок глобальних криз у сфері охорони здоров'я та економічної кризи. Однак, звертаючи увагу на прогнози значної післякризової рецесії та на фактичний стан речей, робимо висновок, що така перспектива виявилась надто песимістичною, адже обмін товарів та послуг вже почав відновлення до кінця 2020 року. Протягом 2021 року вартість світової торгівлі швидко відновилася завдяки потужному відновленню світової торгівлі, попиту і зростання цін на товари. З кінця 2020 року зростання торгівлі залишалось позитивним протягом середини 2022 року.

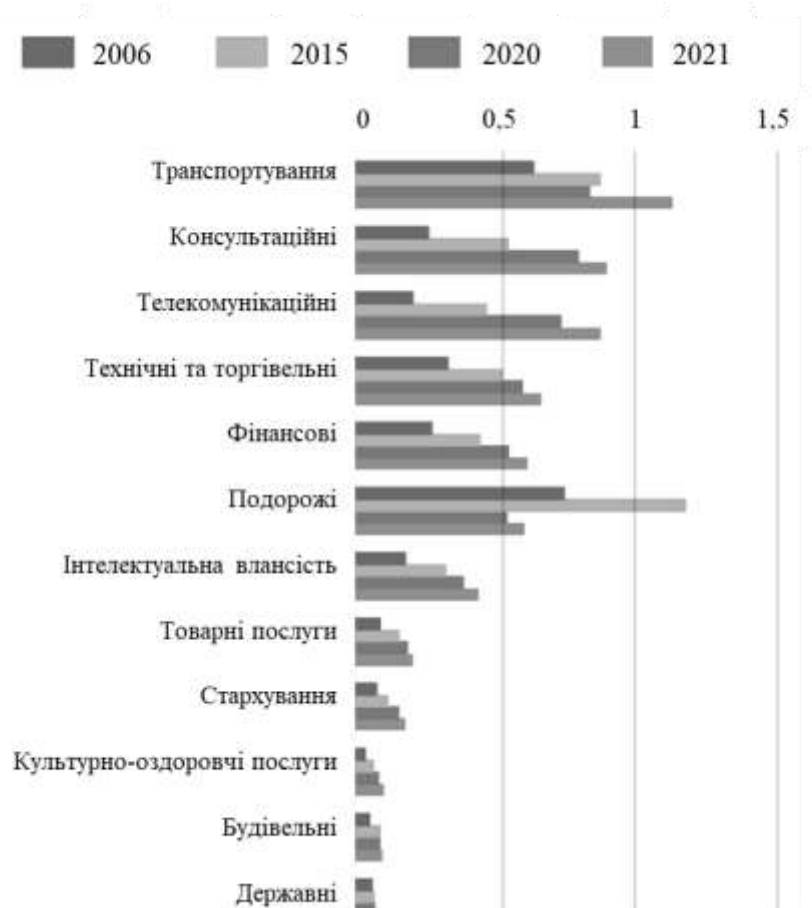

Рис. 2.2 — Порівняльна динаміка торгівлі послуг за сектором, трлн дол. США [35]

Важливою складовою офшорних бізнес-моделей є іноземні інвестиції. Показник глобальних потоків ПІІ у 2021 році становив 1,58 трильйона доларів США, що на 64% більше порівняно з надзвичайно низьким рівнем у 2020 році, тому робимо висновок про швидковідновлювальність офшорних інвестиційних потоків. У щорічному звіті «World Investment Report» від UNCTAD за 2022 рік, було названо такі головні причини відновлення, як бурхливий розвиток ринку злиттів і поглинань та швидке зростання міжнародного проектного фінансування [36].

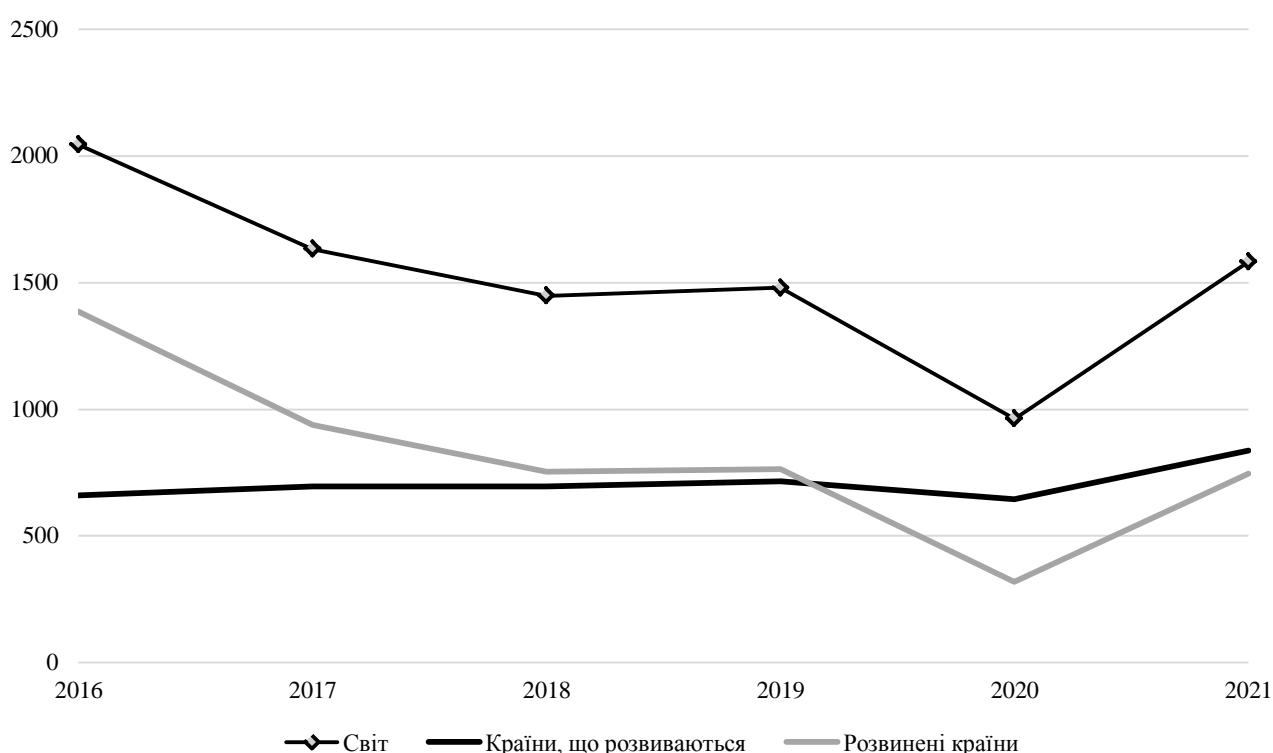

Рис. 2.3 — Динаміка потоку ПІІ за розвитком країн, 2016-2021, млрд. дол. США [36]

Щоб описати, яким саме державам, характерне використання офшорних бізнес-моделей розглянемо динаміку потоків ПІІ у розрізі економік країн. Загальні вартісні обсяги ПІІ склали 1 582 млн дол. США, 53% з яких склали потоки до країн, що розвиваються. За рис 2.3 прослідковуємо значні коливання даного показника, протягом першого та другого року пандемії, особливо в країнах з розвинутою економікою. Причиною було визначено значний фінансовий потік

ПІІ та транзакцій, що тісно пов'язаний з ефективністю фінансових ринків. Також зважаючи на відновлення робимо висновок про зацікавленість до офшорної діяльності, як в країнах з розвинутою економікою так і тих, що розвиваються.

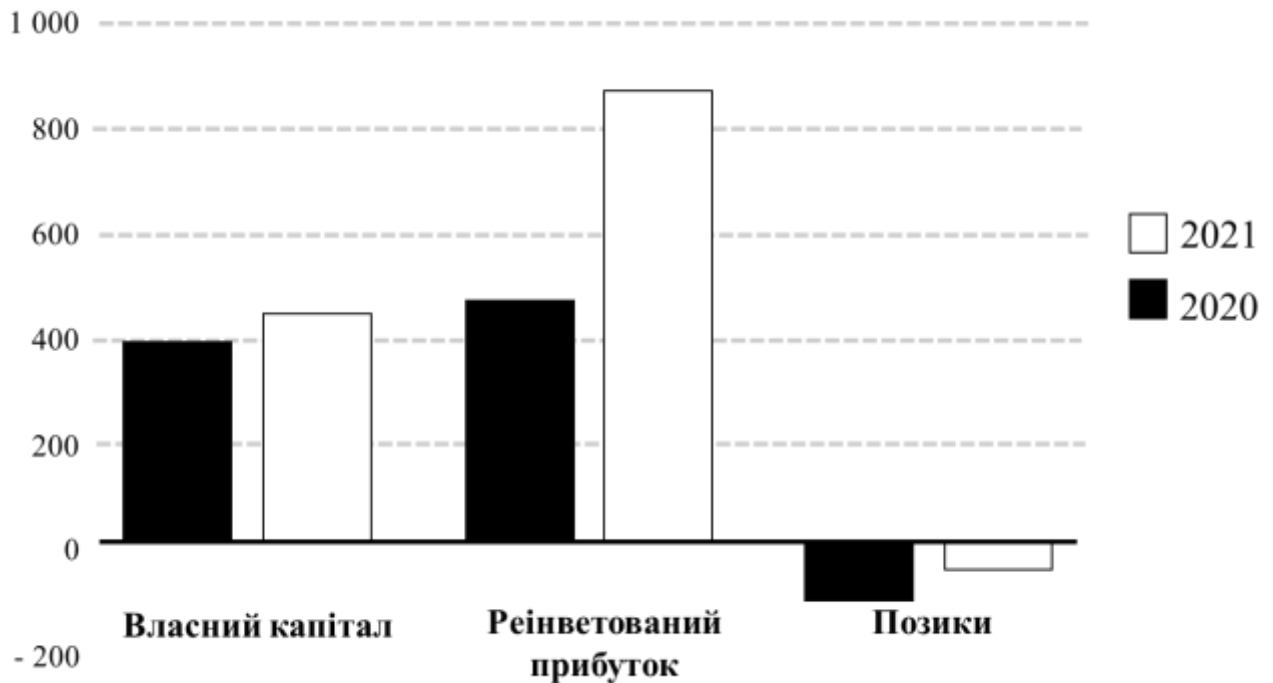

Рис. 2.4 — Світовий потік ПІІ за складовими у 2020 та 2021 роках, млрд дол. США [36]

Для підтвердження тісного взаємозв'язку з кліматом ринку ПІІ та використання учасниками офшорних бізнес-моделей розглянемо показник ПІІ у розрізі складових та зробимо порівняльний аналіз, щоб охарактеризувати поточний стан та тенденції даної діяльності (рис. 2.4). За даними UNCTAD склад потоків полягає у ПІІ в акціонерний капітал, що зріс на 15% у 2021 році порівняно з 2020, реінвестованому прибутку, що збільшився на 86% та позик [36]. Основну частину зростання показника у 2021 році становив саме реінвестований прибуток, що включає в себе дохід, збережений транснаціональними компаніями в іноземних філіях, що фактично є шляхом імплементації офшорної бізнес-моделі. Менший приріст спостерігався у інвестиціях в акціонерний капітал, що може свідчити про більш обмежене зростання вкладень у нові проекти та надання переваги міжнародному проектному фінансуванню, яке часто включає набагато менший компонент акціонерного капіталу та більшу залежність від боргового

фінансування. Показники внутрішньокорпоративних позик залишаються негативними в багатьох країнах.

Отже, розглянувши стан транснаціональної бізнес-діяльності під призмою офшорних стратегій, робимо висновок, що фактичний стан офшорних бізнес-моделей можемо охарактеризувати як такий, що швидко відновлюється після кризових станів та займає важливу частину на міжнародному ринку торгівлі. Провівши огляд та аналіз діяльності найбільш поширених офшорних бізнес-моделей, а саме ротаційної компанії, організації-власника інтелектуальної власності, офшорного банкінгу, офшорного виробничого центру, інвестиційного та трастових фондів і також офшорних казино, можемо зробити висновок про збільшення обсягів операцій та популяризацію такої стратегії ведення бізнес-активності на міжнародному ринку. Насьогодні система інструментів до офшоризації бізнес-процесів ТНК досить розгалужена та збільшує свої оберти, незважаючи на високий рівень ризику для бізнес-учасника. Впродовж дослідження було виявлено, що велика частина компаній-гігантів на ринку активно користуються послугами податкових гаваней за допомогою офшорних інвестиційних, виробничих, довірчих стратегій тощо. Окремо, можемо зробити висновок щодо поступового збільшення негативних наслідків для компаній, що користуються офшорними послугами, адже висвітлення такої діяльності може спричинити збитки не лише діловій репутації, а і стати однією із причини посиленого моніторингу державою. Однак, провівши оцінку динаміки торгівлі послуг у секторальному розрізі, потоків ПІІ у країновому та предметному розрізі було підсумовано, що незважаючи на негативний вплив дана стратегія бізнес-діяльності все одно займає та поступово збільшує свій вплив на міжнародному ринку.

2.2. Масштаби і структурні виміри бізнес-операцій офшорних банків.

Виходячи з попередніх пунктів можемо стверджувати, що світовий досвід показує, що офшорний банкінг став невід'ємною частиною глобальної банківської

системи. Він розташований у спеціальних юрисдикціях зі специфічними корпоративними правилами і системами оподаткування, що дозволяє компаніям скоротити податкові витрати, зберегти конфіденційність та забезпечити надійне зберігання капіталу. Щоб аналізувати ринок офшорного банкінгу дослідники регулюються такими вимірами, що характеризують масштаби та структуру такої діяльності. Зважаючи на специфічність бізнес-операцій офшорних банків їх систему організації визначають як таку, що включає різні види фінансових послуг, які забезпечуються через спеціально створені юридичні структури та механізми. Основними такими послугами називають : управління інвестиціями, фондами, портфелями інвестицій, збереження коштів, кредитування, обслуговування рахунків, міжнародні грошові перекази, лізинг, факторинг, іпотечні кредити, тощо.

У даному пункті пропонуємо визначити та описати бізнес-операції офшорних банків за такими вимірами:

- потоки ПІІ,
- обсяги активів та зобов'язань банків,
- ефективність діяльності,
- типи клієнтів;
- прогнози оцінки.

Найперший показник, що допоможе нам оцінити масштаб та структурні виміри бізнес-операцій офшорного банкінгу це порівняння ПІІ у сфері транснаціональних злиттів та поглинань і фінансуванні новітніх та міжнародних проектів. За таблицею 2.2 прослідковуємо, що найменший приріст показують показники ПІІ в новітні проекти, наступну позицію займають транснаціональні злиття та поглинання і найвищий ріст можемо спостерігати серед прямих іноземних інвестицій у міжнародні фінансові проекти. Особливо відзначмо вагому роль тенденції злиттів та поглинань для офшорного банкінгу, внаслідок яких можемо очікувати інтеграцію компаній, що були створені внаслідок такої тенденції, яка у свою чергу може спричинити трансформаційні зміни в офшорному банківському бізнесі.

Табл. 2.2 - Оголошені ПІІ за типом економіки, 2020-2021, млрд. дол. США
та % [36]

Тип економіки	Тип ПІІ	Вартість, млрд дол. США		Приріст, %	Кількість		Приріст, %
		2020	2021		2020	2021	
Розвинена	Транснаціональні злиття та поглинання	389	615	58	5333	7838	47
	Новітні проекти	316	401	27	8993	9790	9
	Проекти міжнародного фінансування	264	656	149	742	1262	70
Та, що розвивається	Транснаціональні злиття та поглинання	86	113	31	868	1008	16
	Новітні проекти	259	259	-	4255	4920	16
	Проекти міжнародного фінансування	220	532	142	520	853	64

Далі прослідкуємо динаміку вартісного обсягу активів та зобов'язань іноземних банків (рис. 2.5), за допомогою якої можемо оцінити структурну складову бізнес-операцій офшорних банків. Спостерігаємо, що найбільшу частину займають ті, що відбуваються у банківському та небанківських секторах. Переважно за всіма галузями протягом останніх п'яти років спостерігалось постійне вартісне зростання, що може означати популяризацію даної діяльності на міжнародній арені.

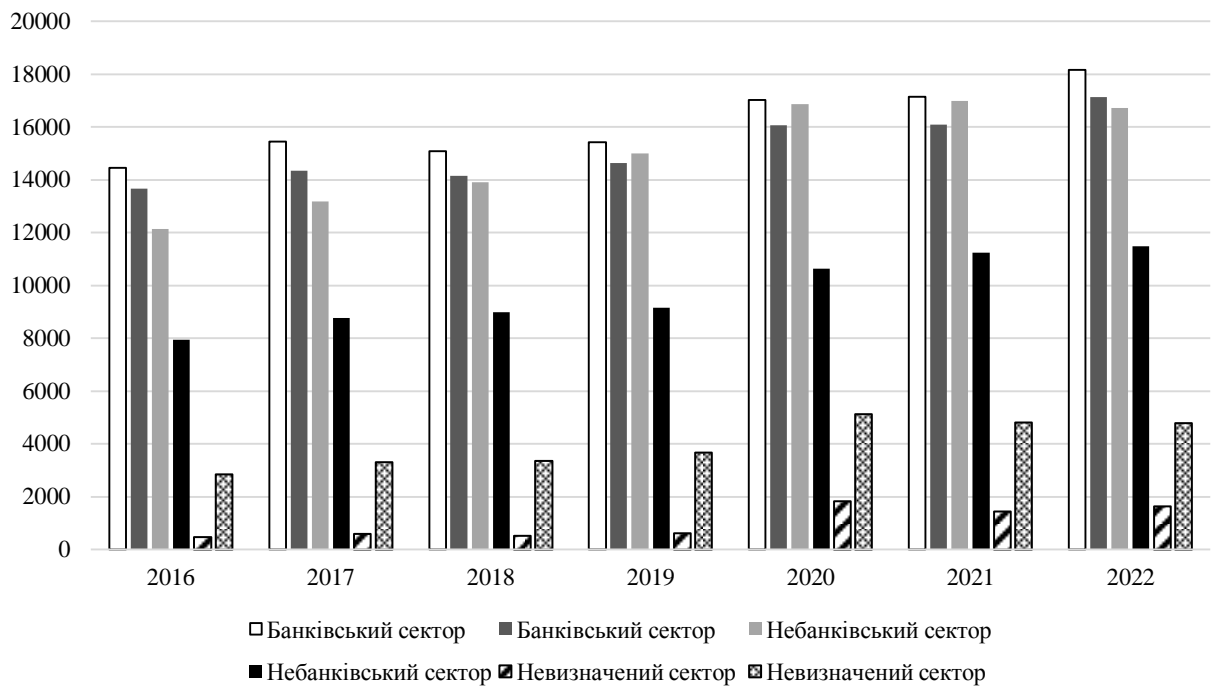

Рис 2.5 — Динаміка транскордонних операцій банків, що звітують за сектором 2018-2022, млрд дол. США [33]

Наступним кроком було б доцільно розглянути динаміку масштабів вартісного обсягу активів транснаціональних бізнес-операцій країн лідерів протягом 2017-2022 років (рис. 2.6). Спостерігаємо, що найбільше значення активів характерне для операцій Сполученого Королівства, де така особливість зберігається протягом всієї динаміки. Відзначимо зріст обсягу активів Німеччини протягом останніх 5 років, що перевершили показник США. Також спостерігаємо неспинний зріст активів японських банків. Відзначмо, що така тенденція підтверджує спостереження, яке було зазначене у роботі Г. О. Туролева, а саме створення нових точок акумуляції офшорного банківського капіталу[38]. Зокрема, цей тренд відображається у державах азійського мегарегіону, які відповідають на підвищення конкуренції міжнародного ринку щодо глобальних фінансових потоків та зростання валютного впливу на світову фінансову сферу, шляхом активного надання офшорним банкам можливості до відкриття спеціальних відокремлених рахунків та прийняття заходів щодо інтернаціоналізації своїх національних валют. Один з прикладів такої практики наведемо Японію, у якій провадить діяльність офшорний банківський ринок, під назвою "Japanese Offshore Market", починаючи з другої половини 1980-х років.

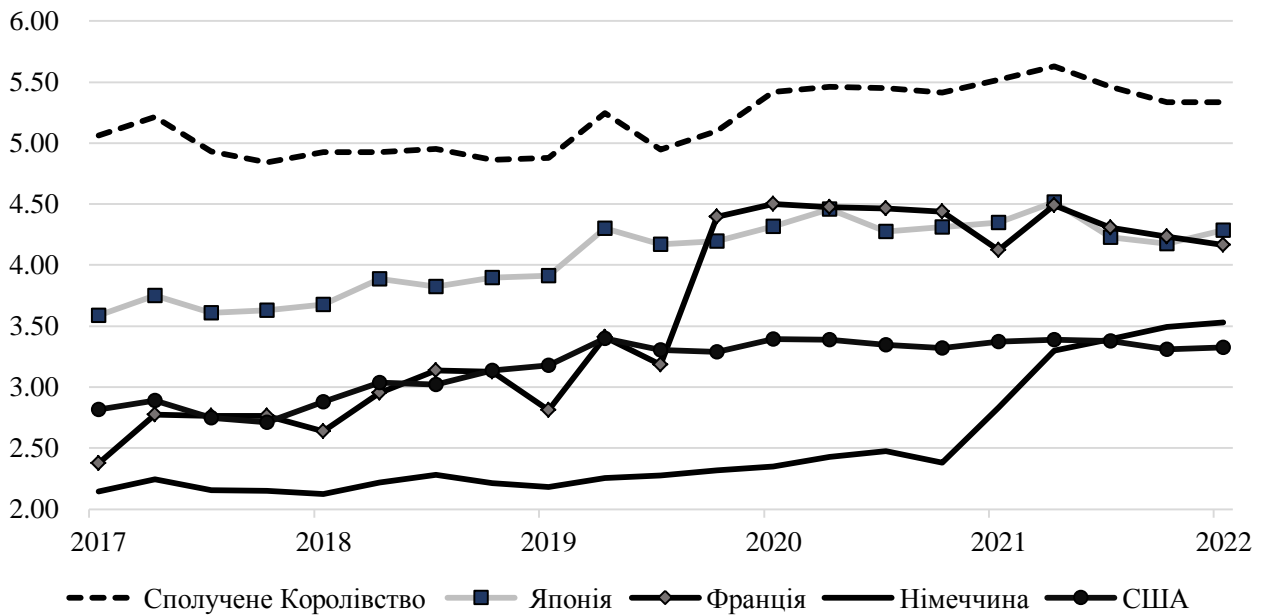

Рис. 2.6 – Динаміка обсягу акумульованих транскордонних активів країн-інвесторів за країною банку, що звітує протягом 2017-2022 рр., млрд дол. США

[33]

Щоб детальніше розглянути обсяги такого тренду бізнес-операцій офшорного банкінгу пропонуємо аналіз банківського ринку Японії, який почнімо з показника валових зовнішніх активів. Станом на грудень 2022 року було відзначено зменшення активів на 18 мільярдів доларів США відповідно до кінця попереднього кварталу. Порівнюючи активи за географічною структурою, зробимо висновок, що у офшорних центрах відбулося зменшення на 20,40 млрд дол. США, у країнах Європи з розвинутою економікою на 16,2 млрд дол. США та в країнах, що розвиваються – 8,7 млрд дол. США., зростання прослідковувалося лише у Сполучених Штатах Америки та інших розвинених країнах на 28,0 млрд дол. США.

Наступним виміром масштабів бізнес-операцій офшорного банкінгу ми пропонуємо порівняння співвідношення прибутковості банків, що знаходяться у податкових гаванях та поза ними до кількості працівників, що там працюють (рис. 2.7). За дослідженням М. Обрі та Т. Дофіна було визначено, що незважаючи на те, що 26% прибутку найбільших європейських банків зареєстровано в податкових гаванях, саме ці юрисдикції становлять лише 5% світового ВВП і лише 1%

світового населення [39]. Аналізуючи рис. 2.7 спостерігаємо значну диспропорцію у відношенні показників діяльності банків, що знаходяться у податкових гаванях порівняно з їх результатами поза ними. Наприклад індикатор неоподаткованого прибутку банків поза межами податкових гаваней є найнижчим порівняно з іншими показниками, коли ж для офшорних відділень характерна зворотна тенденція. Насамперед це вказує на те, що сукупний прибуток, отриманий 20 банками в податкових гаванях, є непропорційним до ймовірного рівня реальної економічної діяльності, яку вони здійснюють у цих країнах, і свідчить про переміщення прибутку до цих юрисдикцій.

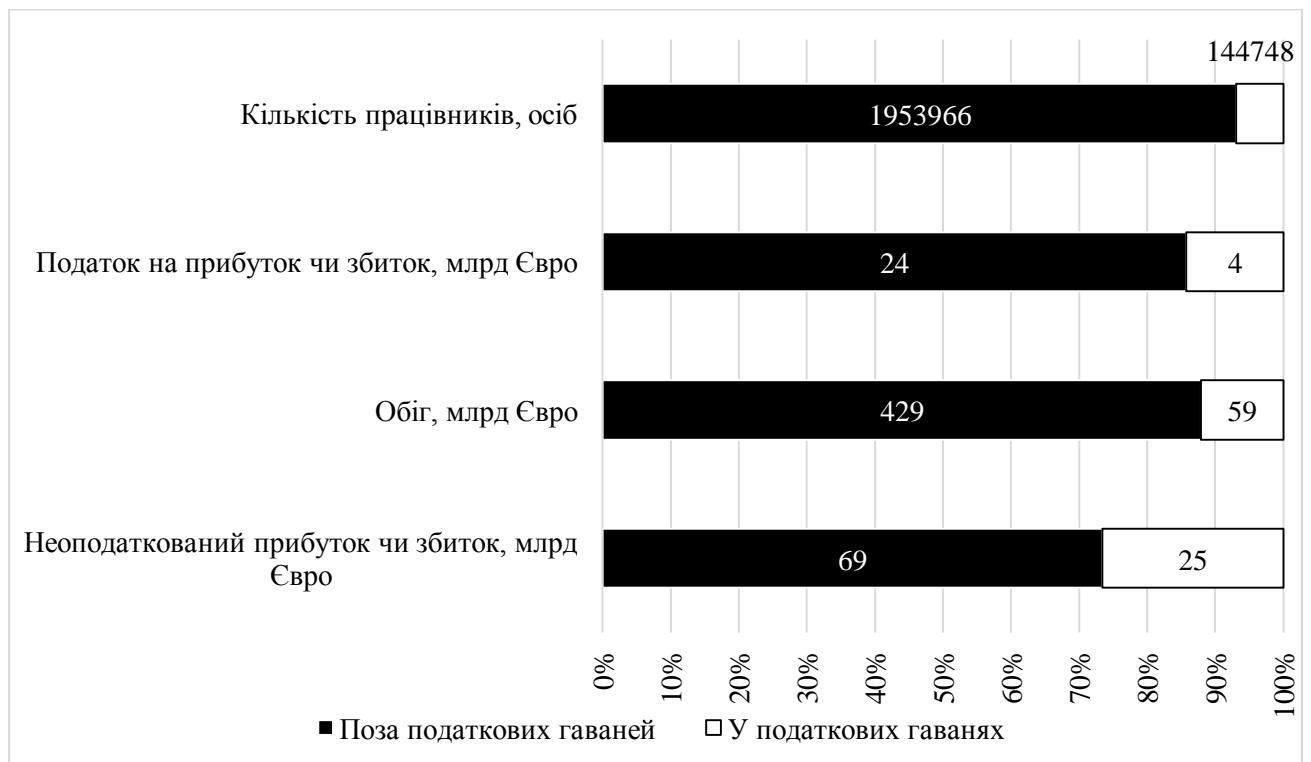

Рис. 2.7 – Показники діяльності ТОП-20 банків ЄС у податкових гаванях та поза ними, 2015, %, млрд. євро, осіб [39]

Щоб ґрунтовніше охарактеризувати масштаби офшорних бізнес-операцій розглянемо також і середнє значення прибутку на одного працівника серед країн-офшорів. За дослідженням Oxfam середній штатний працівник групи банків щороку отримує прибуток у розмірі 45 тис. євро, тоді як працівник у податкових гаванях отримує в середньому 171 тис. євро на рік – у чотири рази більше. Звертаємо увагу, що такий значний розрив не означає, що діяльність офшорних

відділень банків є більш ефективною, даний вимір може характеризувати, що такі відмінності в продуктивності працівників можуть свідчити про штучне переміщення прибутку в країну з нульовим або низьким рівнем оподаткування для цілей зменшення податкового тягаря. Наприклад за дослідженням Oxfam відомо, що найбільші Європейські банки реєструють четвертину своїх доходів у податкових гаванях, які далі зазвичай не оподатковують. До прикладу у 2015 році не було оплачено жодного податкового зносу з перенесеного банківського прибутку у розмірі 383 млн. євро [39]. Іншою причиною можемо назвати те, що для офшорних банків характерна низька кількість працівників.

Наступною характеристикою офшорного банкінгу, котру ми пропонуємо виміряти це показник використання приватними особами. За дослідженням МВФ, де були проаналізовані міжнародні банківські депозити, зроблено висновок, що існують деякі характерні особливості для кожної з країн, щодо обсягу багатства, яке знаходиться на збереженні на особистих офшорних рахунках (рис.2.8). Даний вимір може свідчити про те, що фактором офшорної бізнес-операції не завжди є саме ухилення від сплати податків. Наприклад скандинавські країни мають одні з найвищих ставок податку на прибуток у світі, але водночас зберігають відносно невеликі особисті статки в офшорах. Також банки податкових гаваней можуть служити для обходу контролю над капіталом під час валютної кризи, про що свідчить надзвичайно високий рівень особистих офшорних статків в Аргентині або ж для відмивання доходів, отриманих від корупції у видобувних галузях промисловості, про що свідчить статистика для таких країн, як Росія та Венесуела. Відзначимо, що така причина бізнес-операцій офшорних банків становить високу загрозу для фінансової стабільності, оскільки це означає, що уряди та ринки не мають точного уявлення про справжню фінансову ситуацію, що підвищує рівень ризику. Банки також можуть скористатися відсутністю прозорості, поширеною в податкових гаванях, щоб уникнути своїх регулятивних зобов'язань і вести прибуткову, спекулятивну та ризиковану бізнес-діяльність.

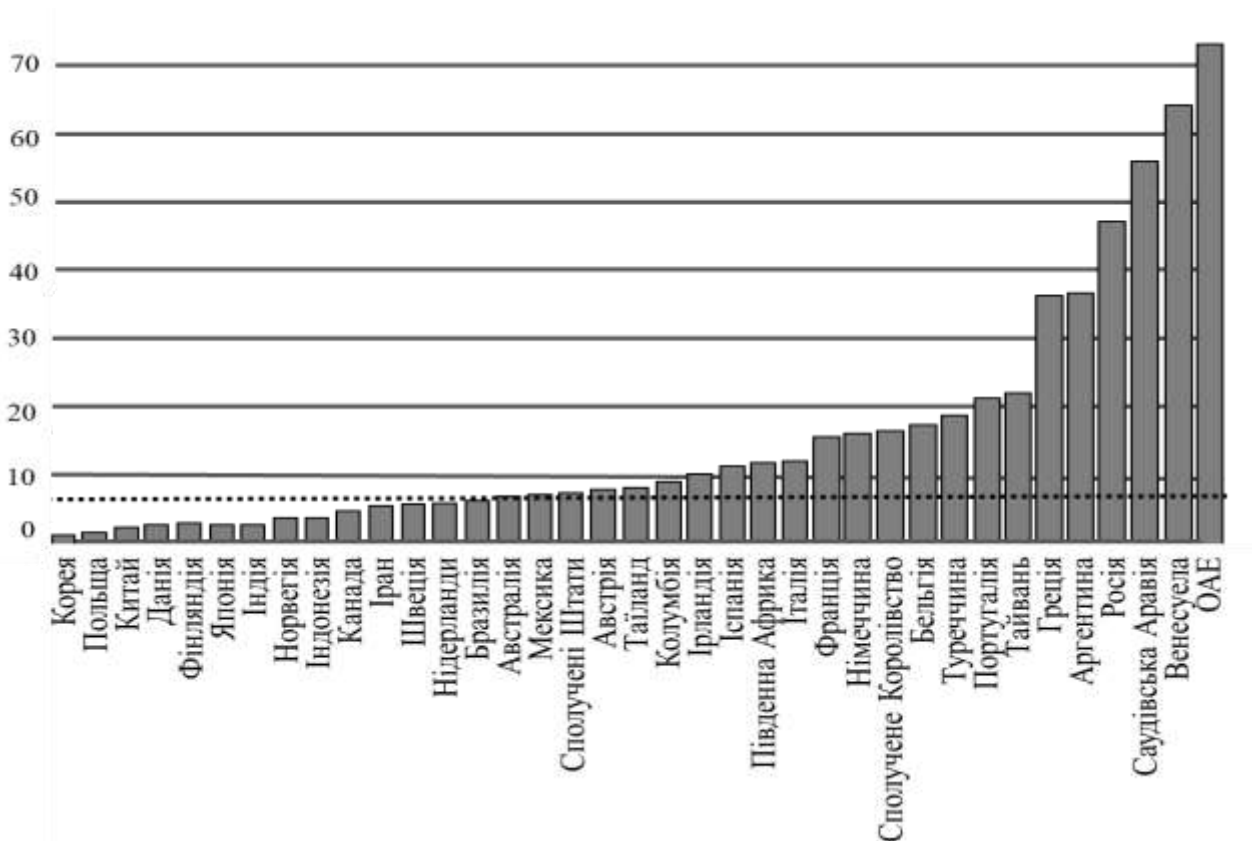

Рис. 2.8 – Обсяг офшорного багатства за країнами у 2017 році, % від ВВП [40]

Далі пропонуємо розглянути бізнес-операції офшорних банків за структурою клієнтів користувачів, що допоможе нам оцінити масштаби даної діяльності та групу споживачів такої послуги. За дослідженням М. Колліна і його аналізу витоку даних з офшорного банку розглянемо розподіл клієнтів за ознакою політично значущих (PEP) та високопоставлених (NPI) осіб.

Аналізуючи всіх клієнтів банку він визначив приблизно 120 чоловік, що відносяться до даної категорії (рис. 2.9). Майже 30% виявлених публічних діячів походять з острова Мен, Росії та Індії відповідно. Також спостерігаємо, що велика частка надходить із США, Мальти, Вірменії та Чехії. Найбільша частка NPI походять із Сполученого Королівства, далі дещо менше з Росії, Сполучених Штатів та Іспанії. Загальний розподіл показує, що найбільшу частку займають політично значущі особи одержуючи 64,08% проти високопоставлених клієнтів. Слід відзначити, що дана ситуація може викликати занепокоєння через мотивацію використання таких послуг, особливо, якщо держава має високий рівень корупції.

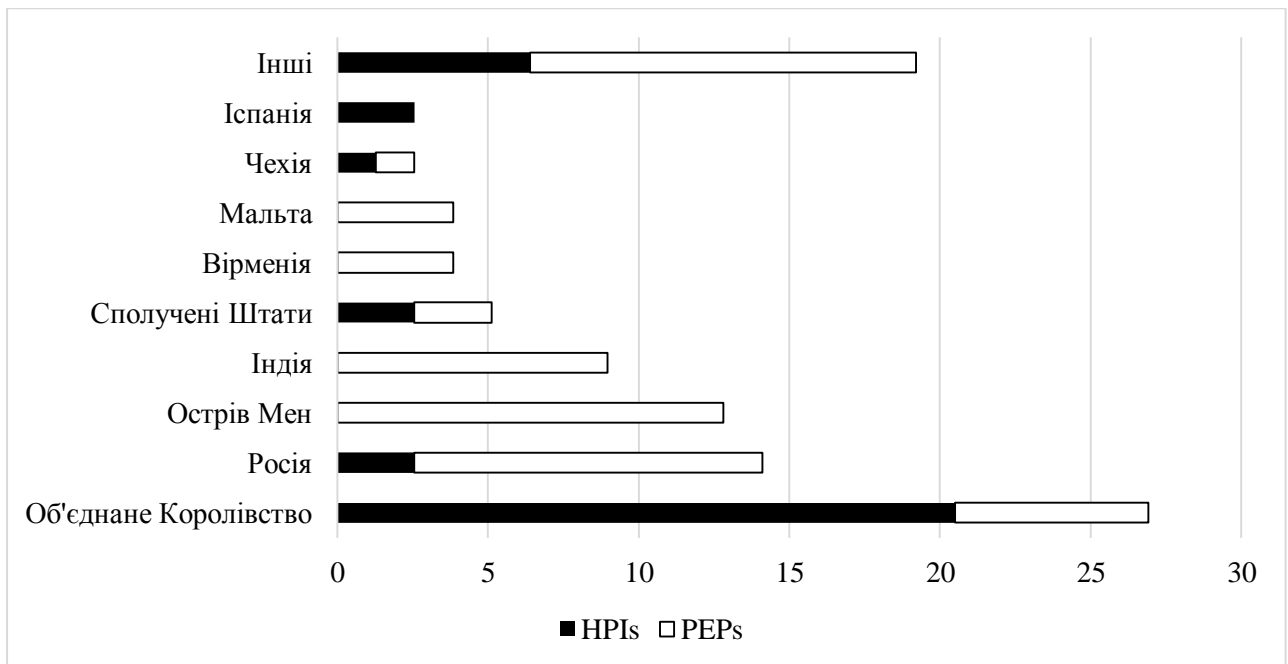

Рис 2.9 — Розподіл клієнтів офшорних банків за країною походження станом на 2021 р., % [41]

Окремо важливим структурним виміром офшорного банкінгу є оцінка та прогнозування тенденцій від міжнародних організацій та державних органів, адже проводячи їх аналіз бізнес-учасники приймають рішення щодо доцільності користування даними послугами, таким чином змінюючи масштаби наведеного явища. Насамперед важливим аспектом у збільшенні масштабів стала перевага щодо здатності постійної технологізації, динамічного впровадження новітніх функцій фінансових технологій та штучного інтелекту, внаслідок чого стає можливим збільшення можливостей офшорного банкінгу, динамічного імplementування інноваційних банківських стратап-проектів. Наприклад у 2019 році було визначено, що один з трьох додатків, що використовується споживачами з метою управління фінансів [42]. Також зміни були визначені у легкості розпорядження активами офшорних банківських рахунків, а саме відповідно до прогнозу Банку Англії сектор фінансових технологій буде однією із причин значного зменшення прибутку британських банків у обсязі до 1,1 млрд фунтів стерлінгів, через здатності до демпінгу вартості платіжних послуг і доходів від овердрафту [43]. Дане явище означає, що очікуване надання переваги бізнес-учасниками саме офшорним банківським рахункам через полегшення процесу

контролю коштів, відкриття депозитів, грошових переказів тощо. Окрім ефективного впровадження новітніх фінансових технологій, іншою тенденцією, яка прослідковується у розвитку банківського офшорингу це активне використання блокчейну. Така тенденція обґрунтована динамічним збільшенням торгівлі криптовалютами через офшорні банки, яка, незважаючи на високий рівень курсової волатильності, відсутність забезпечення активами та гарантії анонімності рахунку, поступово зростає у вартісних обсягах [44].

Отже, проаналізувавши масштаби і структурні виміри бізнес-операцій офшорних банків, а саме потік ПІІ, динаміку транскордонних операцій банків, обсягу акумульованих транскордонних активів країн-інвесторів, показників діяльності ТОП-20 банків ЄС у податкових гаванях та поза ними, обсяг офшорного багатства за країнами, розподіл клієнтів офшорних банків за країною походження, можемо стверджувати, що дана діяльність є надзвичайно поширена серед активних учасників міжнародного ринку. Питання офшорних банків набуває особливої актуальності в умовах фінансового глобалізму, внаслідок усунення транскордонних бар'єрів фінансового капіталу і потоків інвестицій, що вимагає посилення національного контролю за переміщенням банківських активів та капіталу з метою недопущення глибокого розбалансування світового господарства. Відзначимо тенденцію, щодо створення нових точок акумуляції офшорного капіталу, а саме азійських країн. Також було визначено, що уникнення податкового навантаження не є вирішальною причиною використання послуг офшорного банкінгу. Аналізуючи клієнтів, було визначено досить негативний тренд, а саме поширене користування серед політично значущих осіб, що може свідчити про бажання легалізувати незаконно отримані кошти чи ж навпаки мати інструмент недобросовісного лобізму.

2.3. Стратегічні пріоритети удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями

Стратегічні пріоритети удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями набувають все більшої важливості в сучасному глобальному економічному середовищі. Офшорингові операції, які включають перенесення бізнесу, фінансових активів та виробничих процесів за межі країни, стали неодмінною складовою частиною глобалізованої світової економіки. Втім, відсутність ефективного контролю та регулювання офшорних операцій може створювати серйозні наслідки для національних економік, фінансової стабільності та податкової бази країни. Хоч і непропорційно, але світ крокує назустріч новітнім процесам, що мають на меті посилити контроль за офшоринговими операціями. Головними перешкодами для таких є мовчазна домовленість між розвиненими країнами щодо толерантності офшорів у зв'язку з тим, що вони є джерелом швидкого інвестування і те, що досить часто шляхи удосконалення контролю здебільшого можуть бути зосереджені на національному рівні країн, коли ж сутність офшорних операцій полягає саме у захопленні у процес більше ніж однієї держави.

Щоб визначити стратегічні пріоритети удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями, уряди та організації насамперед роблять аналіз такої діяльності визначають її переваги та недоліки, щоб мати змогу акцентувати на можливостях, які надає така діяльність та знизити загрози (рис. 2.10) Офшорингові операції мають як позитивні, так і негативні сторони, розвиток офшорингу в кожній країні змінюється під впливом різних факторів. Така діяльність може сприяти економічному зростанню держави, залучаючи іноземні інвестиції, створюючи робочі місця та сприяючи розвитку індустрій. Використання офшорингу дозволяє державам залучати іноземні компанії та спеціалістів, що сприяє підвищенню рівня знань та технологій у країні. Офшорні зони можуть надавати пільги в оподаткуванні, що привертає

увагу компаній-нерезидентів та сприяє створенню нових робочих місць. Коли ж слабкою стороною насамперед стає залежність держави від офшорних операцій, що створює ризик втрати контролю над важливими секторами економіки. Офшоринг може призвести до втрати робочих місць, оскільки компанії перенесуть виробничий процес до інших країн з більш низькими операційними витратами. Великомасштабне використання офшорингу може мати негативні соціальні наслідки, такі як нерівномірний розподіл багатства та зростання безробіття.

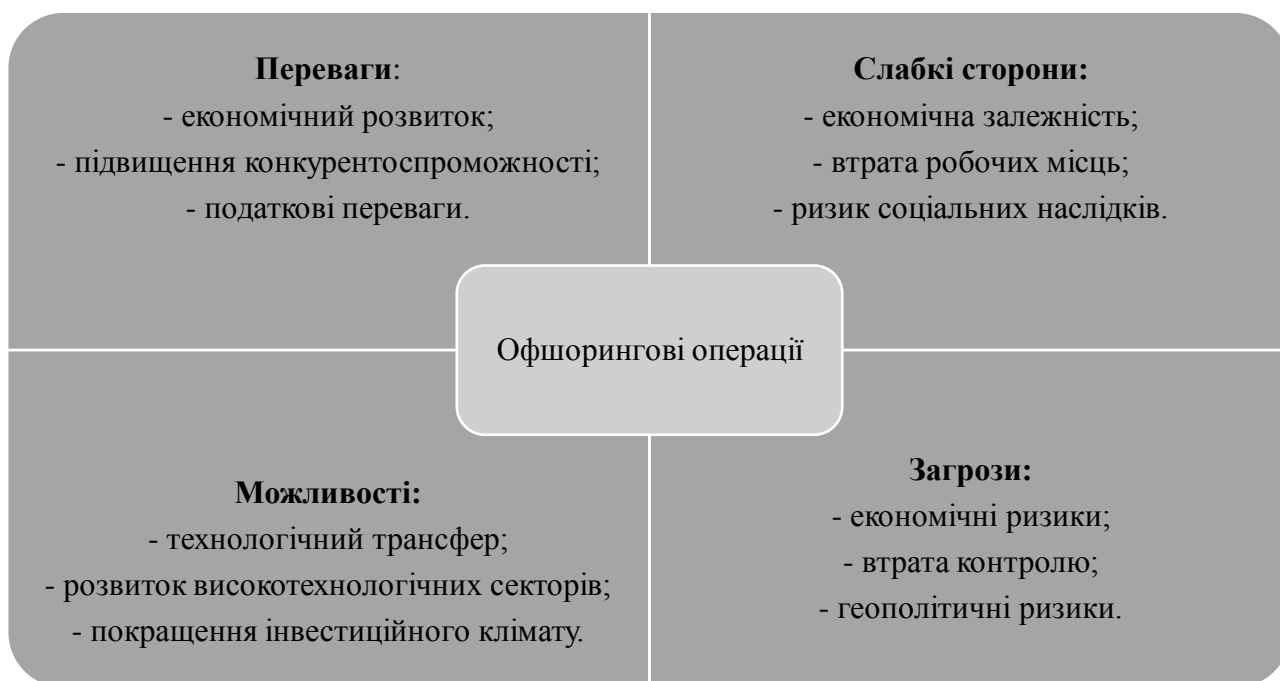

Рис. 2.10 — SWOT-аналіз офшорингових операцій для держави

Джерело: складено автором

Щодо можливостей, які можемо виділити задля визначення стратегічних пріоритетів удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями, насамперед зазначимо імпорт нових технологій, знань та навичок у державу, що сприятиме розвитку внутрішніх компетенцій та інновацій. Офшорні операції можуть сприяти розвитку високотехнологічних секторів економіки, таких як ІТ, фінанси, біотехнології тощо. Залучення офшорних інвестицій може сприяти покращенню інвестиційного клімату в державі. Коли ж загрозами насамперед визначають відтік капіталу та залежність від офшорних операцій, що може підвищити ризики вразливості до економічних

криз, змін в світовій торгівлі або політичній нестабільності в інших країнах. Розміщення чутливих даних та ключових функцій в офшорних зонах може призвести до втрати контролю держави над ними. Додатково зазначмо, що такий вид діяльності може стикатися з геополітичними ризиками, такими як зміни в законодавстві, конфлікти, санкції та інші обмеження.

Зважаючи на аналіз вище, уряди встановлюють відповідні стратегії для контролю над офшоринговими операціями. Переважно для всіх програм характерне створення умов, при яких штучні методи фінансового виведення стають нерентабельними або ризикованими. Такий шлях вирішення проблеми витоку капіталу може включати поліпшення бізнес-клімату в країні, що спонукатиме до інвестицій в національну економіку та накопичення вітчизняного капіталу, адже стандартні методи платіжного бізнесу через країни з низькими податками втрачають свою доцільність в даних обставинах. Таким чином для суб'єктів господарювання використання штучних міжнародних структур бізнес-процесів, маніпулювання цінами, фіктивними послугами тощо стають занадто високовартісними або ризикованими. Іншим пріоритетом є встановлення витрат, що пов'язані з використанням цих методів, на рівні з податками, які суб'єкт господарювання повинен сплатити, якщо б здійснював свою діяльність традиційним шляхом, без схем мінімізації оподаткування. Однак практика розвинутих країн свідчить, що хоч сприятливий бізнес-клімат є важливою умовою, він не є достатнім для запобігання виведенню коштів з країни. У більшості випадків джерелом використання бізнесом методів мінімізації податкового тягаря, є небажане обтяження для бізнесу податковим кліматом, що зменшує дохід від інвестицій і затягує період окупності. Умови недобросовісної податкової конкуренції, коли значна економічна вигода знаходиться в податкових гаванях, є одним з основних мотивів для бізнесу використовувати схеми, що дозволяють переміщення коштів на такі території. Тому встановлення перешкод для нелегального виведення капіталу є нагальним завданням навіть для країн з високими показниками бізнес-клімату та якісними умовами для підприємництва.

Слабка організація дій національних урядів та неефективність міжнародних організацій у створенні ефективної системи протидії недобросовісним податковим режимам, які впливають на міжнародну міграцію капіталу, посилюються наявністю впливових зацікавлених сторін, які створюють попит на такі режими. Загалом роль національних урядів у боротьбі з недобросовісними податковими режимами резидентів країн стає все більш важливою. Для ефективного функціонування національних податкових систем та збільшення фінансової стійкості країн необхідно створювати перешкоди для виводу фінансів до офшорних зон. Такі перепони повинні бути достатньо результативними, щоб компенсувати економічні втрати від переведення прибутку від виробництва товарів і послуг до податкових гаваней. Країни ОЕСР приймають відповідні заходи, щоб створити умови, за яких даний механізм не допоможе зменшувати податкові виплати. Ці заходи забезпечують рівноцінні умови як для тих компаній, що повністю провадять свій бізнес-процес всередині держави, так і для товариств, які штучно переміщують окрему економічну діяльність до офшорних зон. Результатом таких впроваджень передбачено притягнення до відповідальності за легальне переміщення прибутків до офшорів, у вигляді додаткових платежів до державного бюджету, щодо незаконних махінацій, то очікувана кримінальна відповідальність.

Відповідно до стратегій національного та наднаціонального контролю офшорних операцій за доповіддю Національного інституту стратегічних досліджень можемо виділити такі пріоритети удосконалення: встановлення процедур регулювання контрольованих іноземних корпорацій, протидія легалізації відтоку капіталу, обмеження надання податкових пільг, що впливають із застосування прогалін між податковими режимами, відкриття доступу до банківської інформації задля цілей оподаткування, встановлення правил оподаткування іноземних взаємних фондів, звітування резидентів щодо їх активів та діяльності за межами країни, обмін податковою інформацією та взаємна допомога країн з податкових та кримінальних питань, встановлення ефективної системи повернення активів, визначення нормативно-правової бази та

запровадження правил оподаткування контрольованих іноземних корпорацій, впровадження дієвої системи регулювання трансфертного ціноутворення, удосконалення законодавства у сфері протидії легалізації коштів, механізму оподаткування транзакцій, що залучають податкові гавані [45].

Пріоритет формування механізму регулювання контрольованих компаній-нерезидентів, якими прямо чи опосередковано володіють юридичні або фізичні особи-резиденти країни, має бути реалізованим, шляхом зарахування прибутків, які перераховані контрольованим іноземним корпораціям до доходів власника-резидента країни. Така організація допоможе протидії міграції капіталу між компаніями, що фактично приналежні одному власнику або групі у різних країнах, яка не має економічної доцільності. Іншим засобом контролювання можна вважати запровадження правил оподаткування іноземних взаємних фондів, де відповідно дохід резидентів-учасників у такому фонді також буде включеним до розрахунку податкових зобов'язань.

Однією із стратегій національного контролю є обмеження надання податкових пільг на капітал, що були отримані внаслідок використання прогалин між податковими режимами різних країн. Заходом до реалізації такої є формування списку юрисдикцій, що не співпрацюють з національними податковими органами або ж тих, що використовують інструменти недобросовісної податкової конкуренції. Корисним для імплементації такої програми стане подання звітності резидентів щодо їх активів та діяльності за межами країни. Адміністрування податків включає в себе ведення обліку майна та діяльності громадян, які здійснюють свою діяльність за кордоном. Податкова база цих осіб формується на основі їхньої зовнішньоекономічної діяльності поза межами національної економіки. Іншим інструментом буде надання доступу до банківської інформації у цілях оподаткування, з метою контролю фінансових потоків, а також обміну податковою інформацією та взаємної допомоги між країнами з податкових і кримінальних питань. Слід відзначити, що такий процес сприятиме створенню ефективної системи повернення активів, зокрема

інструментів для відстеження незаконно набутих активів, їх заморожування, арешту та конфіскації.

Досі одним з пріоритетів будь-якої країни, яка бажає активно виступати на міжнародній арені, є потреба встановлення юридичного регулювання та контролю над бізнес-учасниками, що користуються офшорними послугами. Однак велика частина країн досі не має в розпорядженні реальних інструментів контролю над офшорними операціями. Переважно причиною є те, що політичні лідери таких держав підтримують конфіденційність капіталовкладень, спрямовуючи операції з відмивання грошей з контрольованих банків і фінансових установ до неконтрольованих підприємств і професійних груп, що надають фінансові послуги. Для покращення системи регулювання та запобігання таким ситуаціям необхідно вдосконалювати превентивні заходи. Наприклад, практика показує, що бізнесмени все активніше використовують менш відомі офшорні зони, що не входять до списку офшорних зон, які затверджуються на державному рівні. Також стають більш популярні схеми із розмиванням офшорних компаній, неофшорними.

Насьогодні вище зазначені пріоритети реалізуються через активізацію міжнародного співробітництва у сфері координації офшорного бізнесу. Національна та наднаціональна політика контролю за офшоринговими операціями переважно реалізується на міждержавному рівні, а саме за допомогою таких міжнародних організацій, як Європейська комісія, Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) Організації економічного співробітництва та розвитку тощо. Для реалізації такої політики насьогодні виділяють такі 2 головних напрямки:

- забезпечення відсутності умов для існування недобросовісної податкової конкуренції;
- боротьба з відмиванням злочинних доходів і фінансуванням тероризму.

Відзначмо, що ОЕСР очолює боротьбу з офшорами, як засобом “недобросовісної податкової конкуренції”. У 1998 році організація випустила

дослідження, щодо негативних наслідків недобросовісної податкової конкуренції, де виділила такі головні стратегії протидії, а саме: забезпечення доступу урядовим структурам до інформації про реальних власників бізнес-структур, що розташовані в офшорних юрисдикціях та проведення міжнародного обміну інформацією за запитом податкових органів усіх зацікавлених країн.

Однак боротьба ОЕСР не закінчується лише на дослідженнях чи звітах, у 2012 році дана організація разом з країнами G20 запропонувала проект для боротьби з процесом розмивання податкової бази та переміщення прибутку (BEPS). Об'єктом впливу даного наднаціонального контролю стали багатонаціональні компанії, що використовували регуляторний арбітраж з метою уникнення оподаткування. За підрахунками OECD даний процес призводить від ста до двісті сорока млрд дол. США втраченого доходу щорічно. Тому дана програма об'єднує більше ніж 135 країн та юрисдикції, що повинні дотримуватись п'ятнадцяти заходів для боротьби з ухиленням від сплати податків, збільшення прозорості діяльності компаній, зменшення прогалів між законодавствами та вирішення складнощів, що були створені внаслідок діджиталізації економіки.

До прикладу розгляньмо нещодавній проект, де були визначені головні загрози внаслідок цифровізації економіки, а саме превалювання форми над сутністю, залежність від нематеріальних активів та висока централізація даних. Для зниження ризиків було визначено такі два головні шляхи вирішення: переміщення прав оподаткування та механізм боротьби з розмиванням податкової бази у вигляді глобального мінімального податку на прибуток з мінімальною ставкою у 15% [47]. Це дозволить запобігти штучному зниженню податкових ставок та забезпечити більш справедливий розподіл податкових навантажень між країнами.

Додатково звернемо увагу на міжнародну ініціативу щодо нової системи звітності CRS (Common Reporting Standard), яка була розроблена з метою боротьби з ухиленням від оподаткування і забезпечення більшої прозорості у сфері фінансових операцій. Даний механізм встановлює стандарти для обміну

інформацією про фінансові рахунки між країнами, що беруть участь у системі. Його основна мета полягає у тому, щоб фіскальні органи країн отримували автоматично інформацію про фінансові активи та доходи резидентів своєї країни, які зберігаються за кордоном. Це допомагає уникнути випадків, коли фізичні або юридичні особи зберігають активи за межами своєї країни з метою ухилення від оподаткування [48].

Додатково відзначмо організацію FATF, що у перекладі означає цільову групу фінансових заходів щодо відмивання грошей, яка була створена у 1989 році, внаслідок зустрічі країн G7. Фактично це незалежний міжурядовий орган, що розробляє та пропагує політику захисту світової фінансової системи від відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення [49]. Стратегія діяльності визначається за сорока рекомендаціями, що були опубліковані у 1990 році та поступово доповнені у 1996 та 2003 роках, даний документ, щорічно викладається у формі звітів організації. Відповідно до того як країни дотримуються рекомендацій FATF публікує список, який регулює аналіз офшорної діяльності, що називається як «Юрисдикції під посиленням моніторингом». Вони визначають дві групи таких країн: чорний та сірий список. Головною рисою списків є те, що країни, які в нього входять, це ті, що відмовляються у співпраці щодо покращення системи контролю відмивання коштів, або ж досі мають схеми, що дозволяють проводити такі фінансові махінації. В редакції, що вказувала таку групу на 24 лютого 2023 року в сірий список входило 23 країни/території, а до чорного лише три: Північна Корея, Іран та М'янма. У червні 2006 року організація опублікувала доповідь про торговельні операції з відмиванням грошей, в якій визначила три основні методи, за допомогою яких фінансові терористи ухиляються від влади, приховуючи походження своїх грошей та інтегруючи їх у формальну економіку. Ці методи включають використання фінансової системи, фізичний рух грошей та рух активів і послуг через систему міжнародної торгівлі. FATF склала текст із сорока рекомендацій, які мають бути запроваджені в законодавчих рамках кожної країни.

Відзначмо, що діяльність таких організацій має як високу так і низьку результативність у різних сферах. Наприклад досить ефективною є діяльність таких програм серед країн, що відносяться до сірих списків. Фокусуючись на джерелах небезпек вони встановлюють пріоритети боротьби з негативними наслідками офшорних операцій. Пропонуємо розглянути кейс контролю офшорних банків, а саме те, що протягом останньої декади спостерігається послідовне зменшення кількості ліцензованих офшорних банків, що є результатом "скорочення" глобального сектору офшорного банківського бізнесу через зростання боротьби з відмиванням "брудних" грошей на національному, регіональному і глобальному рівнях, зосередження різноманітних економічних суб'єктів на податковій прозорості, впровадження міжнародних санкцій щодо певних офшорних юрисдикцій, а також зниження прибутковості офшорних операцій та зростання фінансових ризиків. Важливо також враховувати процеси злиття і поглинання офшорних банківських установ, що дозволяють розподілити загальні трансакційні витрати на більш широкую клієнтську базу. Також відзначається значне зростання конкуренції на міжнародному ринку банківських послуг з боку небанківських установ, взаємних фондів і великих корпоративних структур промислового сектору. Наприклад, на Кайманових островах протягом 2015-2020 років з ринку зникли близько 250 офшорних банків, а їх загальна кількість наразі становить лише 133. У Люксембурзі в 1990-х роках з ринку зникли близько 220 офшорних банків, а на початку 2019 року загальна кількість становила 135. За даними, Беліз декілька років поспіль не видавав жодної нової ліцензії офшорним банкам, а в Пуерто-Ріко наразі діють лише 81 офшорний банк, а ще понад 40 нових заявок перебувають на розгляді [50]. Також їхня результативність проявляється у тому, що списки таких організацій не є сталими, тобто є держави, що покращують свою картину елімінації загроз, є ті, що навпаки несвідомо чи свідомо дають їм розвиватися.

Отже, незважаючи на значні кроки для регулювання офшорного впливу, результативність імплементування стратегічних пріоритетів національних та наднаціональних політик контролю над офшоринговими операціями, досі

залишається невеликою. Впродовж дослідження було виявлено, що дані процеси мають бути націлені саме на міжурядову взаємодію задля зменшення ризиків внаслідок такої діяльності та підвищення ефективності. Насьогодні більшість державних органів позиціонують низьку зацікавленість до посилення контролю через те, що у більшості випадків клієнтами офшорів є впливові політичні особи і високопосадовці з ціллю збереження і збільшення свого капіталу, тому офшорам надається неофіційна підтримка. Саме тому міжнародні організації стають одним із найбільш впливових інструментів впливу, що свідчить про те, що антиофшорне регулювання виходить за межі національних рамок і набуває глобального масштабу.

ВИСНОВКИ

Отже, відповідно до поставленої мети та завдань дипломної роботи, можемо зробити наступні висновки:

1. Офшоризація бізнес-діяльності як теоретична, багатовимірна та відносна концепція, є результатом поєднання надвеликого арсеналу політекономічних, інституційних, управлінських, інвестиційних та податкових теорій з метою отримання найбільшої вигоди, якій характерне забарвлення не лише фінансового аспекту, а і юридичних, категоричних чи етичних царин. З моменту визначення, даний процес набуває все більше мотивацій та стратегічних цілей, таким чином адаптуючись до ринку та збільшуючи свій вплив на ньому. Найбільш розповсюдженими драйверами до використання залишаються зменшення податкового тиску, забезпечення конфіденційності та залучення додаткового капіталу. Кожен з цих варіантів визначає під собою окремі субфактори, що впливають на прийняття рішень бізнес-учасників щодо офшоризації їх економічної діяльності.

2. В умовах глобалізації багатонаціональні компанії демонструють велику схильність і економічну мотивацію до офшоризації власних бізнес-операцій, в основі цих процесів лежить насамперед специфіка офшорних стратегій і бізнес-мотивацій оптимізації податкового тиску, мінімізації фонду оплати праці, економії трансакційних витрат тощо. У сьогоденних умовах багатонаціональні фірми є основними носіями офшорних стратегій до розмивання податкової бази і зменшення можливості держав реалізовувати весь спектр своїх функцій у силу обмеження податкових надходжень від транснаціонального бізнесу

3. На сучасні процеси офшоризації фундаментальний і багатовимірний вплив складають глобальні фактори, які впливають з діяльності світового господарства та визначають специфіку діяльності багатонаціональних корпорацій в частині ведення міжнародних бізнес-операцій і офшоризації діяльності. Процес зростання взаємозалежності національних економік, зниження бар'єрів,

розширення ринків, технологічний прогрес, регулювання державними органами внесли значні корективи у формування процесу офшоризації бізнес-діяльності. Відзначмо, що незважаючи на світовий курс боротьби з офшорними зонами, даний процес все одно займає важливу роль у розвитку економіки, завдяки низькому рівню регулювання та швидкої здатності до маневрування між режимами, тому головною ціллю мають залишатись елімінація негативних результатів такої активності.

4. Внаслідок аналізу динамічного розвитку теорій міжнародної діяльності, можемо зробити висновок про значний рівень диверсифікації офшорного бізнесу та технологій у міжнародних економічних відносинах. Поява нових офшорних бізнес-моделей та їх ефективність були проаналізовані у даній роботі на базі оцінки поточного стану та розвитку такої діяльності, виявлення характерних особливостей, а саме швидковідновлювальності внаслідок світових криз, охоплення важливої частини міжнародного ринку торгівлі та присутність у більшості транснаціональних компаній.

5. Серед суб'єктів міжнародних економічних відносин специфічну і зростаючу роль починають відігравати офшорні банки і породжуваний ними характерний сегмент міжнародного бізнесу – банківський офшоринг. У сучасних умовах офшорні банки демонструють випереджальну динаміку до створення нових точок акумуляції офшорного капіталу, перенесення бізнесу за транснаціональні кордонні бар'єри, активізації таких банків в азійському регіоні тощо.

6. Основним пріоритетом підвищення результативності та удосконалення національного і наднаціонального контролю за офшоринговими операціями була виявлена розробка стратегій з акцентом на міждержавну взаємодію країн, що залучені до даного процесу. Було відзначено активну діяльність FATF, що націлена на боротьбу з відмиванням коштів та легалізації незаконних доходів, що спрямовує політики країн у руслі посилення контролю над фінансовими операціями та підвищення прозорості діяльності суб'єктів господарювання. Окремо було відзначено діяльність OECD та її програму BEPS,

що визначає за мету встановлення справедливої податкової конкуренції, шляхом імплементування єдиного корпоративного податку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Smith A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. Chicago : University of Chicago Press, 1977. 1152 p.
2. Ricardo D. The Principles of Political Economy and Taxation. New York : Dover Publications, 2004. 320 p.
3. Simmel G. The Sociology of Secrecy and of Secret Societies. Books on Demand, 2018. 78 p.
4. Ohlin B., Heckscher E. F. Heckscher-Ohlin Trade Theory. Massachusetts : The MIT Press, 1991. 234 p.
5. Williamson O. E. The economic institutions of capitalism firms, markets ,relational contracting. London : Collier Macmillan Publishers, 1985. 450 p.
6. Vernon R. International Investment and International Trade in Product Cycle. Quarterly Journal of Economics. 1966. Vol. 80, no. 2. P. 190–207.
7. Hymer S. The international operations of national firms, a study of direct foreign investment. Massachusetts : The MIT Press, 1976. 253 p.
8. Dunning J. H. The eclectic paradigm as an envelope for economic and business theories of MNE activity. International Business Review. 2000. Vol. 9. P. 163–190.
9. Van Horne J. C. Of financial innovations and excesses. Journal of finance. 1985. July. P. 621–631.
10. Cuddington J. T. Capital flight: estimates, issues, and explanations. New Jersey : Department Of Economics Princeton University, 1986. 44 p.
11. Butler K., Joaquin D. A note on political risk and the required return on foreign direct investment. Journal of international business studies. 1998. No. 29. P. 599–608.
12. Miyazaki H. Arbitraging japan: dreams of capitalism at the end of finance. Berkeley : University of California Press, 2013. 216 p.

13. Kogut B., Zander U. Knowledge of the firm and the evolutionary theory of the multinational corporation. *Journal of international business studies*. 2003. No. 34. P. 516–529.
14. Wind Y., Douglas S. P., Perlmutter H. V. Guidelines for developing international marketing strategies. *Journal of marketing*. 1973. No. 37. P. 14–23.
15. Bartlett C. A., Ghoshal S. *Internationale Unternehmensführung: Innovation, globale Effizienz differenziertes Marketing*. Frankfurt-New York : Campus Verlag, 1990. 279 p.
16. Knickerbocker F. Oligopolistic reaction and multinational enterprise. *The international executive*. 1973. No. 15. P. 7–9.
17. Vernier É. *Fraude fiscale et Paradis fiscaux*. Malakoff : Dunod, 2018. 222 p.
18. Sullivan D. P., Daniels J. D., Radebaugh L. H. *International business: environments and operations*. Prentice Hall, 2003. 736 p.
19. Eichengreen B., Mathieson D. Hedge funds: what do we really know?. *International Monetary Fund*. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/issues/issues19/index.htm> (date of access: 15.02.2023).
20. Agarwal V., Naik N. Hedge funds. *Foundations and trends in finance*. 2005. No. 1. P. 103–170.
21. Lepree S. A. Taxation of US tax-exempt entities' offshore hedge fund investments – application of the section 514 debt-financed rules to leveraged hedge funds and derivatives and the case for equalization. *The tax lawyer*. 2008. Vol. 61, no. 3. P. 807–853.
22. Kohn A. What Napoleon has to do with offshore banking. *Medium*. URL: <https://timeline.com/what-napoleon-has-to-do-with-offshore-banking-ee45ff779ef7> (date of access: 18.02.2023).
23. Mark Ritchie, *Globalization vs. Globalism: Giving Internationalism a Bad Name*. Hartford Web Publishing. URL: <http://www.hartford-hwp.com/archives/25a/069.html> (date of access: 19.02.2023).

24. UNESCO. Bridging research and policy: MOST annual report 2001. UNESCO, 2002. 78 p.
25. IMF Staff. Globalization: A Brief Overview. International Monetary Fund. Issues Brief, 2008. 8 p.
26. Stiglitz J. E. Globalization and its discontents. New York : W. W. Norton & Company, 2003. 304 p.
27. Smith A. The wealth of nations. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2018. 524 p.
28. Infosys, Wipro and TCS invest more in leadership training and personality development. The Economic Times. URL: <https://economictimes.indiatimes.com/tech/ites/infosys-wipro-and-tcs-invest-more-in-leadership-training-and-personality-development/articleshow/7175598.cms> (date of access: 25.02.2023).
29. Карлін М. І., Івашко О. А. Інвестиційні офшори. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 292 с.
30. Offshore shell games / R. Phillips et al. Institute on Taxation and Economic Policy and U.S. PIRG Education Fund., 2017. 56 p.
31. Adkisson J. Asset protection: Concepts and strategies for protecting your wealth. New York : McGraw-Hill, 2004. 326 p.
32. Srinivasan N. A guide to intellectual property rights in UAE. URL: <https://www.businesssetup.com/blog/guide-intellectual-property-rights-uae> (date of access: 07.03.2023).
33. BIS Statistics Explorer: Table A2. URL: <https://stats.bis.org/statx/srs/table/a2?m=S&p=20192&c=> (date of access: 23.03.2023).
34. Global outsourcing market size | Statista. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/189788/global-outsourcing-market-size/> (date of access: 27.03.2023).
35. Key statistics and trends in international trade 2022. Geneva : United Nations Publications, 2023. 25 p.

36. WORLD INVESTMENT REPORT. Geneva : United Nations, 2022. 219 p. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_en.pdf (date of access: 01.04.2023).
37. Offshore Casinos. <https://www.outlookindia.com/>. URL: <https://www.outlookindia.com/outlook-spotlight/offshore-casinos-news-280127> (date of access: 03.04.2023).
38. Turolyev G. Offshore banking in the structural dynamics of transboundary movement of financial capital. *Economy and entrepreneurship*. 2020. No. 45. P. 168–182. URL: <https://doi.org/10.33111/ee.2020.45.turolyevg> (date of access: 23.05.2023).
39. Aubry M., Dauphin T. *Opening the vaults: the use of tax havens by Europe's biggest banks*. Oxford : Oxfam International, 2017. 49 p.
40. Damgaard J., Elkjaer T., Johannesen N. *Piercing the veil*. *Finance & development*. 2018. June.
41. Collin M. *What lies beneath Evidence from leaked account data on how elites use offshore banking*. Brookings Institution, 2021. 53 p.
42. *Offshore Banking Trends of 2019 | Alpen Partners AG*. Alpen Partners AG. URL: <https://alpenpartners.com/insights/offshore-banking-trends-of-2019/> (date of access: 15.04.2023)
43. Желюк Т. Л. Розвиток фінансового ринку в контексті забезпечення національної безпеки. *Інноваційна економіка*. 2019. №. 3-4. С. 18–23.
44. Туролєв Г. О. Глобалізаційні тенденції розвитку офшорного банкінгу. *Економічний форум* 4/2020. С. 146–153.
45. Тищук Т. А., Іванов О. В. Шляхи протидії прихованому впливу капіталу з України / ред. Я. А. Жаліла. КИЇВ : Нац. ін-т стратег. дослідж., 2012. 31 с.
46. *Harmful tax competition*. PARIS : OECD PUBLICATIONS, 1998. 80 p.
47. *OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS*. OECD, 2022. 24 p.

48. Standard for Automatic Exchange of Financial Account Information in Tax Matters. OECD iLibrary. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264216525-en.pdf?expires=1686090432&id=id&accname=guest&checksum=6DBBF9AF4446F46A8DD85230C9A945F6> (date of access: 18.04.2023).

49. The FATF recommendations. International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation. Paris : FATF/OECD. 141 p.

50. Turolyev G. Offshore banking in the structural dynamics of transboundary movement of financial capital. *Economy and Entrepreneurship*. 2020. No. 45. P. 168–182. URL: <https://doi.org/10.33111/ee.2020.45.turolyevg> (date of access: 20.04.2023).

Имя пользователя:
Міжнародної економіки Черницька Тетяна

ID проверки:
1015270836

Дата проверки:
26.05.2023 12:26:12 EEST

Тип проверки:
Doc vs Internet + Library

Дата отчета:
26.05.2023 12:28:35 EEST

ID пользователя:
100005722

Название файла: КБР_Батякова

Количество страниц: 72 Количество слов: 12554 Количество символов: 98836 Размер файла: 340.02 KB ID файла: 1014944622

2.25%

Совпадения

Наибольшее совпадение: 0.29% с источником из Библиотеки (ID файла: 1007329506)

1.28% Источники из Интернета

95

Страница 74

1.15% Источники из Библиотеки

391

Страница 74

0% Цитат

Исключение цитат выключено

Исключение списка библиографических ссылок выключено

0% Исключений

Нет исключенных источников

Модификации

Обнаружены модификации текста. Подробная информация доступна в онлайн-отчете.

Замененные символы

9